

1 PARTER OCH DOMSLUT

1.1 Knut Rygh

Parter

Tiltalad

Knut Rygh, 19570109-9375
Älvstorpsvägen 10 B Lgh 1202, 713 30 Nora

Offentlig försvarare
Advokat Tommy Nilsson
Advokatbyrån Palm & Nilsson KB
Högbergsgatan 3, 371 34 Karlskrona

Åklagare

Vice chefsåklagare Helena Falkerby
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Falun
Box 1740, 791 14 Falun

Målsägande

1. Sekretess NN1

Målsägandebiträde
Advokat Bahar Shivan Khalaf
Advokatfirman KRAFT AB
Aspgatan 29, 692 35 Kumla

2. Sekretess NN12

Målsägandebiträde
Advokat Lars Tindberg
Advokatfirman ACTA i Skåne KB
Drottninggatan 7, 252 21 Helsingborg

Domslut

Brott som Knut Rygh döms för

Grov våldtäkt, 2018-10-20, 6 kap 1 § 1 st 1 men och 3 men 2 p och 3 st
brottsbalken i sin lydelse före 1 augusti 2022

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress
Box 383
701 47 Örebro

Besöksadress
Järnvägsgatan 1 A
Örebro

Expeditionstid
måndag–fredag
08:30–16:00

Telefon
019-16 63 00

E-post
orebro.tingsratt@dom.se
Webb
www.orebrotingsratt.domstol.se

Grov våldtäkt (2 tillfällen), 2023-11-03 – 2023-11-04, 6 kap 1 § 1 st 1 men och 4 men 2 p och 3 st brottsbalken

Sexuellt övergrepp (2 tillfällen), 2023-10-29 – 2023-10-30, 6 kap 2 § 1 st brottsbalken

Våldtäkt (6 tillfällen), 2023-10-21 – 2023-11-05, 6 kap 1 § 1 st 1 men och 4 men 2 p brottsbalken

Åtal som Knut Rygh frikänns från

Sexuellt ofredande (3 tillfällen), 2023-10-27 – 2023-10-31, 6 kap 10 § 2 st brottsbalken

Påföljd

Fängelse 7 år 11 månader

Häktning m.m.

Knut Rygh ska vara kvar i häkte tills fängelsestraffet får verkställas.

Skadestånd

Knut Rygh ska betala skadestånd till Sekretess NN1 med 615 000 kr. Knut Rygh ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 5 november 2023.

Knut Rygh ska betala skadestånd till Sekretess NN12 med 165 000 kr. Knut Rygh ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 20 oktober 2018.

Förverkande och beslag

I beslag tagna kameror, mobiltelefon och en väska med diverse sexleksaker förklaras förverkade (Polismyndigheten, 2023-5000-BG134618.6, 18-19, 32.). Beslaget ska bestå.

I beslag tagen kamera förklaras förverkad (Polismyndigheten, 2023-5000-BG134618.7.). Beslaget ska bestå.

I beslag tagna fotografier förklaras förverkade (Polismyndigheten, 2023-5000-BG134618.12.). Beslaget ska bestå.

Beslaget av tre stycken brev, beslagttaget hos Knut Rygh, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas (Polismyndigheten, 2023-5000-BG134618.13:1-2, 2023-5000-BG142839.1.).

Sekretess

Sekretessbestämmelsen i 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på uppgifter som har lagts fram vid

förhandling inom stängda dörrar och som kan röja NN1:s, NN2:s, NN3:s och NN12:s identitet. Detta innefattar identitetsuppgifter men även andra uppgifter som kan leda till att identiteterna går att klarlägga i text, bild eller film.

Brottsofferfond

Knut Rygh ska betala en avgift till brottsofferfonden på 1 000 kr.

Ersättning och återbetalning

Tommy Nilsson ska få ersättning av staten med 506 340 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 339 652 kr arbete
- 51 395 kr tidspillan
- 14 025 kr utlägg
- 101 268 kr mervärdesskatt

Bahar Shivan Khalaf ska få ersättning av staten med 147 525 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 107 170 kr arbete
- 10 850 kr tidspillan
- 29 505 kr mervärdesskatt

Lars Tindberg ska få ersättning av staten med 120 720 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 88 415 kr arbete
- 8 050 kr tidspillan
- 111 kr utlägg
- 24 144 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

2 YRKANDEN

2.1 Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Knut Rygh ska dömas för grov våldtäkt enligt 6 kap 1 § 1 st 1 men och 4 men 2 p och 3 st brottsbalken.

Åklagaren har begärt att Knut Rygh ska dömas för sexuellt ofredande enligt 6 kap 10 § 2 st brottsbalken.

Åklagaren har begärt att Knut Rygh ska dömas för sexuellt övergrepp enligt 6 kap 2 § 1 st brottsbalken.

Åklagaren har begärt att Knut Rygh ska dömas för våldtäkt enligt 6 kap 1 § 1 st 1 men och 4 men 2 p brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.1 VÅLDTÄKT (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har genomfört oralt samlag med NN 1 som inte deltog frivilligt. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 1 med hänsyn till sin personliga utveckling och skillnaden i ålder och utveckling mellan henne och Knut Rygh samt med hänsyn till deras relation, befann sig i en särskilt utsatt situation. Han har vid samma tillfälle sugit på hennes tår och förmått henne att posera naken för honom, sära på benen och blotta sitt underliv. Knut Rygh har dokumenterat delar av övergreppet.

Det hände den 21 oktober 2023 i Gyttorp, Nora kommun.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.2 SEXUELLT OFREDANDE (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har ofredat NN 1 på ett sätt som kunde förväntas kränka NN 1:s sexuella integritet, genom att mot hennes vilja och på ett sexuellt sätt, suga/slicka på hennes tår. Knut Rygh har dokumenterat delar av övergreppet.

Det hände den 27 oktober 2023 i Nora kommun.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.3 SEXUELLT ÖVERGREPP (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har förmått NN 1, som inte deltog frivilligt, att genomföra sexuella handlingar på sig själv. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 1 med hänsyn till sin personliga utveckling och skillnaden i ålder och utveckling mellan henne och Knut Rygh samt med hänsyn till deras relation, befann sig i en särskilt utsatt situation. De sexuella handlingarna har bestått i att Knut Rygh förmått henne att sära på benen och blotta sitt underliv och beröra underlivet med sina fingrar. Knut Rygh har dokumenterat delar av övergreppet.

Det hände den 29 oktober 2023 i Nora kommun.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.4 SEXUELLT OFREDANDE (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har ofredat NN 1 på ett sätt som kunde förväntas kränka NN 1:s sexuella integritet, genom att förmå NN 1 att mot sin vilja, posera för honom och blotta sina bröst för honom och genom att ta bilder på hennes nakna bröst.

Det hände den 30 oktober 2023 i Lindesbergs kommun.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.5 SEXUELLT ÖVERGREPP (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har förmått NN 1, som inte deltog frivilligt, att genomföra sexuella handlingar på sig själv. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 1 med hänsyn till sin personliga utveckling och skillnaden i ålder och utveckling mellan henne och Knut Rygh samt med hänsyn till deras relation, befann sig i en särskilt utsatt situation. De sexuella handlingarna har bestått i att Knut Rygh förmått henne att sära på benen och blotta sitt underliv och beröra underlivet med sina fingrar. Knut Rygh har dokumenterat delar av övergreppet.

Det hände den 30 oktober 2023 i Lindesbergs kommun.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.6 SEXUELLT OFREDANDE (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har ofredat NN 1 på ett sätt som kunde förväntas kränka NN 1:s sexuella integritet, genom att förmå NN 1 att mot sin vilja posera för honom och blotta sin rumpa för honom samt genom att ta bilder på hennes nakna rumpa.

Det hände den 31 oktober 2023 i Lindesbergs kommun.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.7 VÅLDTÄKT (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har genomfört oralt samlag med NN 1 som inte deltog frivilligt. Han har vid samma tillfälle bitit NN 1 i bröstvårtan och i underlivet och sugit på hennes tår. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 1 med hänsyn till sin personliga utveckling och skillnaden i ålder och utveckling mellan henne och Knut Rygh samt med hänsyn till deras relation, befann sig i en särskilt utsatt situation. Knut Rygh har dokumenterat delar av övergreppet.

Det hände den 2 november 2023 i Nora kommun.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.8 GROV VÅLDTÄKT (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har genomfört sexuella handlingar med NN 1 och förmått NN 1 att genomföra sexuella handlingar på sig själv som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförliga med samlag trots att NN 1 inte deltog frivilligt. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 1 med hänsyn till sin personliga utveckling, skillnaden i ålder och utveckling mellan henne och Knut Rygh, deras relation och då hon befunnit sig ensam med Knut Rygh i en stuga långt hemifrån, befann sig i en särskilt utsatt situation. NN 1 deltog vidare i de sexuella handlingarna till följd av att Knut Rygh under delar av händelseförloppet berövat henne rörelsefriheten genom att binda/fjättra ihop hennes händer och fötter.

De sexuella handlingarna har bestått i att Knut Rygh och/eller NN 1 själv penetrerat hennes underliv med en dildo.

Det hände den 3 november 2023 på Uskavigården, Lindesbergs kommun.

Brottet bör bedömas som grovt eftersom Knut Rygh visat särskild hänsynslöshet och råhet vid övergreppet dels genom att binda NN 1 under delar av övergreppet, dels genom att han dokumenterat övergreppet.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.9 GROV VÅLDTÄKT (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har genomfört sexuella handlingar och förmått NN1 att genomföra sexuella handlingar på sig själv, vilka med hänsyn till kränkningens allvar är jämförliga med samlag, med NN 1 som inte deltog frivilligt. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 1 med hänsyn till sin personliga utveckling, skillnaden i ålder och utveckling mellan henne och Knut Rygh, deras relation och då hon befunnit sig ensam med Knut Rygh i en stuga långt hemifrån, befann sig i en särskilt utsatt situation. NN 1 deltog vidare i de sexuella handlingarna till följd av att Knut Rygh under delar av händelseförloppet berövat henne rörelsefriheten genom att binda/fjättra ihop hennes händer och fötter och/eller binda henne vid ett bord.

De sexuella handlingarna har bestått i att han och/eller NN1 själv penetrerat NN 1:s underliv och anal med en dildo och i att han och/eller NN1 själv penetrerat hennes underliv med diverse sexleksaker/föremål och i att han satt klämmor i hennes underliv.

Det hände den 3 november 2023 på Uskavigården, Lindesbergs kommun.

Brottet bör bedömas som grovt eftersom Knut Rygh visat särskild hänsynslöshet och råhet vid övergreppet dels genom att binda NN 1 under delar av övergreppet, dels genom att han i samband med de sexuella handlingarna utsatt NN 1 för våld bland annat genom att fästa klämmor i hennes bröst och underliv och rispa/dra med ett verktyg på hennes kropp vilket medfört smärta och då gärningen innehållit andra förnedrande inslag, dels genom att han dokumenterat övergreppet.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.10 GROV VÅLDTÄKT (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har genomfört flera sexuella handlingar, vilka med hänsyn till kränkningens allvar är jämförliga med samlag, med NN 1 som inte deltog frivilligt. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 1 med hänsyn till sin personliga utveckling, skillnaden i ålder och utveckling mellan henne och Knut Rygh, deras relation och då hon befunnit sig ensam med Knut Rygh i en stuga långt hemifrån, befann sig i en särskilt utsatt situation. NN 1 deltog vidare i de sexuella handlingarna till följd av att Knut Rygh under delar av händelseförloppet berövat henne rörelsefriheten genom att binda/fjättra ihop hennes händer och fötter och/eller vid ett bord.

De sexuella handlingarna har bestått i att han penetrerat NN 1:s underliv och/eller anal med en dildo och/eller diverse sexleksaker/föremål eller i att han förmått henne att penetrera sig själv med en dildo och/eller diverse sexleksaker/föremål och i att han satt klämmor i hennes underliv.

Det hände den 4 november 2023 på Uskavigården, Lindesbergs kommun.

Brottet bör bedömas som grovt eftersom Knut Rygh visat särskild hänsynslöshet och råhet vid övergreppet dels genom att binda NN 1 under delar av övergreppet, dels genom att han i samband med de sexuella handlingarna utsatt NN 1 för våld bland annat genom att fästa klämmor i hennes bröst och underliv, slå henne mot kroppen med en piska eller annat tillhygge vilket medfört smärta och då gärningen innehållit andra förnedrande inslag, dels genom att han dokumenterat övergreppet.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.11 VÅLDTÄKT (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har genomfört oralt samlag med NN 1 som inte deltog frivilligt. Han har vidare förmått NN 1, som inte deltog frivilligt, att genomföra en annan sexuell handling. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 1 med hänsyn till sin personliga utveckling, skillnaden i ålder och utveckling mellan henne och Knut Rygh, deras relation och då hon befunnit sig ensam med Knut Rygh i en stuga långt hemifrån, befann sig i en särskilt utsatt situation.

Den sexuella handlingen har bestått i att Knut Rygh förmått NN1 att onanera åt honom.

Det hände den 4 november 2023 på Uskavigården, Lindesbergs kommun.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.12 VÅLDTÄKT (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har genomfört sexuella handlingar, vilka med hänsyn till kränkningens allvar är jämförliga med samlag, med NN 1 som inte deltog frivilligt. Han har även genomfört oralt samlag med NN 1 trots att hon inte deltog frivilligt. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 1 med hänsyn till sin personliga utveckling, skillnaden i ålder och utveckling mellan henne och Knut Rygh, deras relation och då hon befunnit sig ensam med Knut Rygh i en stuga långt hemifrån, befann sig i en särskilt utsatt situation.

De sexuella handlingarna har bestått i att han förmått henne att onanera åt honom.

Det hände den 5 november 2023 på Uskavigården, Lindesbergs kommun.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

1.13 VÅLDTÄKT (5000-K1418657-23)

Knut Rygh har genomfört sexuella handlingar, vilka med hänsyn till kränkningens allvar varit jämförliga med samlag, med NN 1 som inte deltog frivilligt. Han har även genomfört oralt samlag med NN1 trots att hon inte deltog frivilligt. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 1 med hänsyn till sin personliga utveckling, skillnaden i ålder och utveckling mellan henne och Knut Rygh, deras relation och då hon befunnit sig ensam med Knut Rygh i en stuga långt hemifrån, befann sig i en särskilt utsatt situation.

De sexuella handlingarna har bestått i att han penetrerat NN 1:s underliv med fingrarna och i att han förmått henne att onanera åt honom samt i att han fört in eller förmått NN 1 att själv föra in en sexleksak i munnen.

Det hände den 5 november 2023 på Uskavigården, Lindesbergs kommun.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

2.2 Åtalspunkt 2

Åklagaren har begärt att Knut Rygh ska dömas för grov våldtäkt enligt 6 kap 1 § 1 st 1 men och 3 men 2 p och 3 st brottsbalken i sin lydelse före 1 augusti 2022.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

2.1 GROV VÅLDTÄKT (5000-K1607072-23)

Knut Rygh har genomfört oralt samlag och andra sexuella handlingar som med hänsyn till kränkningens allvar varit jämförliga med samlag, med NN 12 som inte deltog frivilligt. Knut Rygh utnyttjade otillbörligt att NN 12 till följd av sin personliga utveckling, sjukdom och psykisk sjukdom befann sig i en särskilt utsatt situation. NN 12 deltog i samlagen och de sexuella handlingarna även till följd av att Knut Rygh använt hot och våld.

De sexuella handlingarna har bestått i att Knut Rygh förmått NN 12 att penetrera honom analt med fingrarna och en dildo varefter han förmått henne att föra in fingrarna och dildon i sin mun, förmått henne att utföra analt oralsex på honom, onanera åt honom samt i att han urinerat i NN 12:s mun och förmått henne att svälja urinen samt i att han penetrerat henne vaginalt med en dildo.

Det hände den 20 oktober 2018 i Halmstads kommun.

Brottet bör bedömas som grovt eftersom Knut Rygh med hänsyn till tillvägagångssättet där det förekommit kränkande och förnedrande inslag och inslag av våld och tvång samt då den sexuella handlingen i form av att han urinerat i hennes mun och förmått henne att svälja urinet varit mycket hänsynslös, visat särskild hänsynslöshet och råhet samt eftersom Knut Rygh delvis dokumenterat övergreppen.

Knut Rygh begick gärningen med uppsåt.

2.3 Häktning m.m.

Åklagaren har begärt att Knut Rygh ska vara kvar i häkte tills fängelsestraffet får verkställas.

2.4 Skadestånd

Sekretess NN12 har begärt att Knut Rygh ska betala skadestånd med 265 000 kr.

Beloppet avser ersättning för kränkning med 250 000 kr och ersättning för sveda och värk med

15 000 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 20 oktober 2018.

Sekretess NN1 har begärt att Knut Rygh ska betala skadestånd med 1 115 000 kr.

Beloppet avser ersättning för kränkning avseende åtalpunkterna 1-13 med 1 100 000 kr och ersättning för sveda och värk avseende åtalpunkterna 1-13 med 15 000 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 5 november 2023.

2.5 Förverkande och beslag

Åklagaren yrkar att i beslag tagna kameror, mobiltelefon och en väska med diverse sexleksaker förverkas från Knut Rygh enligt 36 kap 2 § brottsbalken (Polismyndigheten, 2023-5000-BG134618.6, 18-19, 32.).

Åklagaren yrkar att en i beslag tagen kamera förverkas från Knut Rygh enligt 36 kap 2 § brottsbalken (Polismyndigheten, 2023-5000-BG134618.7.).

Åklagaren yrkar att i beslag tagna fotografier förverkas från Knut Rygh enligt 36 kap 3 § brottsbalken (Polismyndigheten, 2023-5000-BG134618.12.).

Åklagaren yrkar att beslaget av tre stycken brev, beslagtaget hos Knut Rygh, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas. (Polismyndigheten, 2023-5000-BG134618.13:1-2, 2023-5000-BG142839.1.).

3 INSTÄLLNING

Knut Rygh har bestritt ansvar för brott på samtliga punkter. Han har gjort gällande att målsägandena deltagit frivilligt samt vidare att de inte vid något tillfälle befunnit sig i en särskilt utsatt situation och att han under alla omständigheter inte otillbörligt utnyttjat eller haft uppsåt till detta. Vidare har han även gjort gällande att inget av brotten som åklagaren rubricerat som grovt ska anses som grovt.

Han har bestritt skadeståndsyrkandena och inte vitsordat något belopp som skäligt i och för sig.

Han har bestritt åklagarens förverkandeyrkanden.

Slutligen har han motsatt sig åklagarens yrkande om att han ska kvarbli i häkte.

4 BEVISNING

Åtalspunkt 1

Åklagaren har som skriftlig bevisning med tillhörande bevisstema åberopat följande, med sidhänvisning till förundersökningsprotokollet (tingsrättens aktbilaga 163) inom parentes.

1. Fotografier inlämnade av NN1 i samband med anmälan (s. 401–411) för att bevisa att NN1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
2. Psykologutlåtande, psykologutredning, pedagogisk utredning, anteckningar Barn & Utbildning Örebro, LSS-utredning m.m. (s. 357–372, 373–374 och 375–383) för att bevisa att NN 1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
3. Händelserapport utvisande hur anmälan kom in till polisen (s. 13–15) för att bevisa NN1:s trovärdighet och att Knut Rygh gjort sig skyldig till de aktuella gärningarna.
4. Journaler samt fotografier från läkarbesök november 2023 (s. 385–399) för att bevisa att Knut Rygh utsatt NN1 för våld i samband med gärningarna 3–4 november.

5. Förevisning av bild- och filmmaterial utvisande delar av händelseförloppen och gärningarna under åtalpunkterna 1.1–1.13.
6. Protokoll över analys av digital information avseende foton och filmer återfunna i BG134618-19. (s. 566–569) för att bevisa att Knut Rygh begått de åtalade gärningarna och att han dokumenterat övergreppen.
7. Protokoll över extraktion Minneskort 2023-2000-BG134618-6 (s. 574–575) för att bevisa att Knut Rygh begått de åtalade gärningarna och att han dokumenterat övergreppen.
8. Transkribering av ljud från film från den 4 november (s. 636) för att bevisa att NN1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation och att Knut Rygh otillbörligen utnyttjat detta.
9. Beslagsprotokoll avseende en väska med diverse sexleksaker som tagits i beslag hos Knut Rygh samt fotodokumentation av väskan och dess innehåll (s. 1040 och 1097–1102) för att bevisa att Knut Rygh gjort sig skyldig till grov våldtäkt och våldtäkt under helgen 3-5 november, att han berövat NN 1 rörelsefriheten under delar av händelseförloppen och att han använt våld mot NN 1.
10. Fotobilaga från målsägandeförhör utvisande sexleksaker (s. 255–261) för att bevisa NN1:s trovärdighet och att Knut Rygh gjort sig skyldig till grov våldtäkt och våldtäkt den 3-5 november.
11. Beslagsprotokoll avseende diverse föremål tagna i beslag hos Knut Rygh samt fotografier av beslag (s. 1034–1040 och 740–741, 747–749, 751, 756, 776–777) för att bevisa att Knut Rygh begått de åtalade gärningarna.
12. Brev som tagits i beslag vid husrannsakan hos Knut Rygh, brev som tagits i beslag vid brevgrensning samt sakkunnigutlåtande från NFC (s. 637–649) för att bevisa att Knut Rygh otillbörligt utnyttjat att NN 1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
13. Protokoll över extraktion av mobiltelefon 2023-5000-BG140502-1 (NN1:s telefon) samt extraktionsrapport över meddelanden mellan NN1 och Knut Rygh (s. 583–586 och 588–633) för att bevisa att NN1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation och att Knut Rygh otillbörligen utnyttjat detta och att NN1 inte deltagit frivilligt i de sexuella handlingarna.
14. Protokoll över extraktion av mobiltelefon 2023-5000-BG134618-19 (Knut Ryghs telefon) samt extraktionsrapport över meddelanden mellan NN1 och Knut Rygh samt mellan NN1:s bror och Knut Rygh (s. 419–421 och 540–565 och tilläggsprotokoll [tingsrättens aktbilaga 164] av den 21 maj, s. 8–31) för att bevisa att Knut Rygh dokumenterat övergreppen och till styrkande av förverkandeyrkandet samt till styrkande att han otillbörligt utnyttjat att NN1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
15. Protokoll över extraktion av mobiltelefon 2023-5000-BG134618-18 (Knut Ryghs telefon) (s. 416–418) för att bevisa att Knut Rygh dokumenterat övergreppen och till styrkande av att förverkandeyrkandet.

16. Protokoll över extraktion av mobiltelefon 2023-5000-BG134618-16 (Knut Ryghs sons telefon) samt extraktionsrapport över meddelanden mellan NN1 och Knut Ryghs son (s. 413–415 och 426–455) för att bevisa att NN1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
17. Protokoll över extraktion av mobiltelefon 2023-5000-BG134618-26 (Knut Ryghs sons telefon) samt extraktionsrapport över meddelanden mellan NN1 och Knut Ryghs son (s. 422–424 och 456–511) för att bevisa att NN1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
18. Meddelanden mellan vittnet Angelika Wiklund och Knut Ryghs son (s. 533–538) för att bevisa att NN 1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation och att Knut Rygh otillbörligen utnyttjat detta.
19. Skärmdumpar av konversation mellan NN1 och Knut Rygh anträffande i Knut Ryghs sons telefon (s. 512–531) för att bevisa att NN1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation och att Knut Rygh otillbörligen utnyttjat detta.
20. PM Iakttagelser gällande chatt-konversation (tilläggsprotokoll [tingsrättens aktbilaga 164] av den 21 maj s. 38) för att bevisa att Knut Rygh otillbörligen utnyttjat att NN1 befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
21. Skiss ritad av målsäganden under förhör den 15 november 2023 (s. 68).
22. Promemoria i tilläggsprotokoll (tingsrättens aktbilaga 240, s. 3) till styrkande av att beslaget 2023-5000-BG134618-18 ska förverkas.

Målsägandeförhör med NN1 under förundersökningen har spelats upp med ljud och bild, varefter kompletterande förhör med henne hållits. Knut Rygh har hörts. På åklagarens begäran har vittnesförhör hållits med Fredrik Viktorsson, Linnéa Lindahl, Angelika Wiklund, Marika Gerlström, NN3 (NN1:s far), Eva Keller, Eva-Christin Larsson och Hampus Bolin (bevisteman i enlighet med stämningsansökan).

På Knut Ryghs begäran har vittnesförhör hållits med hans son Johan Rygh. Tingsrätten har även på Knut Ryghs begäran hållit syn på ett par handklovar där han förevisat att dessa kan öppnas utan nyckel av den som bär dem.

Förhören och synen vid huvudförhandlingen har spelats in med ljud och bild. Vad som framkommit i förhören redovisas sammanfattningsvis i domskälen.

Åtalspunkt 2

Åklagaren har som skriftlig bevisning med tillhörande bevisstema åberopat följande, med sidhänvisning till förundersökningsprotokollet (tingsrättens aktbilaga 162) inom parentes.

1. Förevisning av bild- och filmmaterial utvisande delar av händelseförloppet och gärningen under åtalspunkt 2.1.
2. Anteckningar (s. 7–12) för att bevisa att målsäganden inte deltagit frivilligt och att hon befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
3. Kartbilder (s. 125–131) för att bevisa omständigheterna vid gärningen.
4. Meddelanden mellan Knut Rygh och NN 12 (s. 150–1197) för att bevisa att NN 12 befunnit sig i en särskilt utsatt situation och att Knut Rygh otillbörligt utnyttjat detta.
5. Journalanteckningar m.m. från 2018 (s. 1301–1307, 1310-1317, 1323-1375, 1391, 1391–1443) utvisande målsägandens status vid brottstiden för att bevisa att NN 12 befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
6. Journalanteckningar från 2024 (s. 1444–1466) för att bevisa NN12:s mående i samband med förundersökningen och att hon befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
7. Journalanteckningar från socialtjänsten jämte beslut enligt LSS (s. 1468-1481, s.1498–1500) för att bevisa att NN12 befunnit sig i en särskilt utsatt situation.
8. Promemoria (s. 6) med beskrivning av innehållet i filmsekvenser.

Målsägandeförhör med NN12 under förundersökningen har spelats upp med ljud och bild, varefter kompletterande förhör med henne hållits. Knut Rygh har hörts. På åklagarens begäran har vittnesförhör hållits med Annette Lundstedt och Therese Olofsson. Förhören vid huvudförhandlingen har spelats in. Vad som framkommit i förhören redovisas mycket sammanfattat i domskälen.

5 DOMSKÄL

5.1 Rättsliga utgångspunkter

Bevisvärdering i mål om sexualbrott

I alla brottmål är det åklagaren som har bevisbördan för alla omständigheter av betydelse för utgången i skuldfrågan, däribland för sitt påstående om att målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation.

Rätten ska avgöra vad som är bevisat i målet efter en samvetsgrann prövning av allt som har förekommit. Utgångspunkten är att det råder fri bevisföring och fri bevisprövning. Bedömningen av om en talan är styrkt ska grundas på den bevisning som parterna har lagt fram för rätten vid huvudförhandlingen.

Högsta domstolen har i flera rättsfall uttalat sig om bevisvärdering i mål om sexualbrott (se t.ex. NJA 2010 s. 671 och även NJA 2009 s. 447 I och II samt NJA 2017 s. 316 I och II). I dessa avgöranden, som inte rör fall där målsäganden påstods ha befunnit sig i en särskilt utsatt situation, uttalas att en trovärdig utsaga från målsäganden i förening med vad som i övrigt har framkommit i målet kan vara tillräckligt för en fällande dom. Det är vanligt förekommande i mål om sexualbrott att den huvudsakliga bevisningen består målsägandens berättelse och vad andra personer har berättat om sina iakttagelser av målsäganden efter händelsen. Det uttrycks i rättsfallen att det är svårt att bedöma en utsaga med ledning av det allmänna intryck som förhörspersonen ger eller av icke verbala faktorer i övrigt. I första hand finns det därför anledning att lägga vikt vid faktorer som avser innehållet i berättelsen som sådan. Om en utsaga är lång, klar, detaljrik, logisk och fri från svårförklarliga moment kan det ofta vara tecken på att den är sann. Vid bedömningen av en utsaga måste det tas hänsyn till om den hörda på grund av en funktionsnedsättning har svårt att formulera sig och föra fram sin berättelse.

Bevisningen i detta mål bygger, som kommer att framgå, till stor del på bild- och filmmaterial samt uppgifter som tar sikte på frågan om målsägandena befunnit sig i en särskilt utsatt situation.

Våldtäkt och grov våldtäkt

Straffbestämmelsen om våldtäkt i 6 kap. 1 § brottsbalken har sedan den 1 augusti 2022 nedanstående lydelse. Enligt den lydelse som dessförinnan hade gällt sedan den 1 juli 2018, och som nu är aktuell bedöma åtalpunkten 2 mot, var lägsta straffet för normalgradsbrott fängelse i två år och därutöver saknades bland annat rekvisitet i andra meningen som anger att detsamma gäller den som förmår en person som inte deltar frivilligt att företa eller tåla en sådan handling.

Den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför ett vaginalt, analt eller oralt samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för *våldtäkt* till fängelse i lägst tre år och högst sex år. Detsamma gäller den som förmår en person som inte deltar frivilligt att företa eller tåla en sådan handling. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte ska det särskilt beaktas om frivillighet har kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt. En person kan aldrig anses delta frivilligt om

1. deltagandet är en följd av misshandel, annat våld eller hot om brottslig gärning, hot om att åtala eller ange någon annan för brott eller hot om att lämna ett menligt meddelande om någon annan,
2. gärningsmannen otillbörligt utnyttjar att personen på grund av medvetlöshet, sömn, allvarlig rädsla, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada, psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskilt utsatt situation, eller
3. gärningsmannen förmår personen att delta genom att allvarligt missbruka att personen står i beroendeställning till gärningsmannen.

Om brottet är mindre grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om ett brott som avses i första stycket är grovt, döms för *grov våldtäkt* till fängelse i lägst fem och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot som varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller offrets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Utöver det som sägs i bestämmelsen krävs, enligt 1 kap. 2 § brottsbalken, att de objektiva rekvisiten täcks av gärningsmannens uppsåt.

Det som är kriminaliserat är alltså att företa vissa kvalificerade sexuella handlingar med någon som *inte deltar frivilligt*, vilket ibland uttrycks som ett krav på samtycke. Den centrala frågan för domstolen att pröva är alltså om deltagandet varit frivilligt. Frivillighet behöver inte nödvändigtvis komma till uttryck för att föreligga och i vissa fall kan ett val att delta ske utan att frivillighet förelegat. Samtycke är inte detsamma som vad man innerst inne vill. Det är möjligt att samtycka till något som man helst skulle slippa göra. Samtycke ska föreligga vid varje moment, även om det vid ett påbörjat sexuellt umgänge inte kan krävas att förnyat samtycke ska komma till uttryck på förväg inför varje nytt moment – bedömningen om var gränserna går måste avgöras från fall till fall. Ett lämnat samtycke kan när som helst återtas (se NJA 2019 s. 668).

Enligt bestämmelsen ska rätten vid bedömningen av om ett deltagande varit frivilligt eller inte särskilt beakta om frivilligheten kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt. Med det får förstås att det finns skäl till viss restriktivitet med att finna att frivillighet förelegat när frivilligheten inte kommit till uttryck och, på motsvarande sätt, att det finns skäl till viss restriktivitet med att finna att frivillighet inte förelegat när sådan kommit till uttryck (se prop. 2017/18:177 s. 33).

Straffbestämmelsen anger vidare särskilt tre situationer under vilka en person *aldrig kan anses delta frivilligt*. Åtalen i det här målet bygger i första hand på det som anges i den andra punkten. Vid bedömningen enligt den andra punkten är två lokutioner av avgörande betydelse, nämligen om målsäganden befunnit sig i en *särskilt utsatt situation* och om gärningsmannen *otillbörligt utnyttjat* detta. Dessa rekvisit kan vara uppfyllda även när offret tagit initiativ till handlingen (se prop. 2004/05:45 s. 136). En person som har valt att delta, i meningen att utöva agens, kan alltså ändå ha varit utsatt för ett brott om deltagandet inte varit ett uttryck för självbestämmande. Det avgörande är om personen har haft möjlighet att fritt ta

ställning till om han eller hon ska delta i den sexuella handlingen. (Jfr prop. 2017/18:177 s. 33 och 78 samt prop. 2021/22:231 s. 27.)

Karaktäristiskt för en *särskilt utsatt situation* är enligt förarbetena att personen i fråga har klart begränsade möjligheter att freda sin sexuella integritet och undgå ett övergrepp. Det krävs inte att personen helt saknat förmåga att värja sig eller kontrollera sitt handlande. Möjligheterna att freda sin sexuella integritet kan bero på omständigheter hänförliga till såväl offrets person som till yttre omständigheter. Bedömningen av om ett offer befinner sig i en särskilt utsatt situation ska grundas på situationen i dess helhet. Omständigheterna kan vara hänförliga till såväl offrets person som till yttre förhållanden. Vid en samlad bedömning av situationen kan det vara flera omständigheter som sammantagna skapar en särskilt utsatt situation. (Se prop. 2012/13:111 s. 112).

För att det ska vara fråga om ett *otillbörligt utnyttjande* krävs det att gärningsmannen ska ha uppnått sitt syfte genom att utnyttja den andres tillstånd. Det ska finnas ett orsakssamband mellan offrets tillstånd och offrets deltagande (se prop. 2004/05:45 s. 138). Man kan säga att det, för att det ska vara fråga om ett utnyttjande, krävs att den särskilt utsatta situationen varit en förutsättning för genomförandet av den sexuella handlingen (jfr Jareborg – Friberg m.fl., Brotten mot person och förmögenhetsbrotten, 2 uppl. 2015 s. 120). Att utnyttjandet ska ha varit otillbörligt innebär att de sexuella handlingarna kan sägas ha inneburit ett angrepp på offrets sexuella integritet. Bedömningen måste göras utifrån situationen i dess helhet.

Det ska också beaktas att även funktionsvarierade och psykiskt störda personer har rätt till ett sexualliv och att även den som i och för sig befinner sig i en särskilt utsatt situation kan ha en verklig vilja att ha delta i sexuella aktiviteter.

Sexuellt övergrepp och sexuellt ofredande

Sexuellt övergrepp enligt 6 kap. 2 § brottsbalken kriminaliserar sådana sexuella handlingar som inte är jämförliga med samlag på det sätt som avses i bestämmelsen om våldtäkt och som genomförs med en person som inte deltar frivilligt. Bedömningen av frivilligheten sker på samma sätt som vid våldtäkt, vilket innebär att det som sagts ovan om otillbörligt utnyttjande av särskilt utsatt situation är tillämpligt även avseende sexuellt övergrepp. Handlingar som omfattas av bestämmelsen ska ha en påtaglig sexuell prägel – varmed förstås att de ska vara av sådan karaktär att de typiskt sett syftar till att väcka eller tillfredsställa sexualdriften – och vara ägnade att tydligt kränka offrets sexuella integritet.

För sexuellt ofredande enligt 6 kap. 10 § andra stycket brottsbalken döms den som, om gärningen inte är straffbar enligt någon annan bestämmelse i samma kapitel, blottar sig för någon annan på ett sätt som är ägnat att väcka obehag eller annars genom ord eller handlande ofredar en person på ett sätt som är ägnat att kränka personens sexuella integritet. Handlingen ska ha en tydligt sexuell inriktning, även om det inte krävs att syftet ska vara att reta gärningsmannens egen sexualdrift. Det finns inte något rekvisit motsvarande det i våldtäktsbestämmelsen om otillbörligt utnyttjande av särskilt utsatt situation.

5.2 Åtalspunkt 1

Inledning

Målsäganden NN1 är idag 22 år gammal. Knut Rygh var under den i åtalet avsedda tiden 66 år gammal. Från att målsäganden var liten till att hon var i femtonårsåldern bodde de grannar. Hon umgicks och lekte med Knut Rygh och hans två söner, vilka är något yngre än henne, och tillbringade en hel del tid i deras hem. År 2017 flyttade Knut Rygh och sönerna till Skåne, varefter kontakten mellan dem och NN1 mer eller mindre upphörde. Några år senare flyttade de tillbaka till Nora. En dag i slutet av augusti 2023 skickade NN1 ett textmeddelande till Knut Rygh där hon skrev

”Hej Knut”. Kontakten återupptogs. Drygt två månader senare låg målsäganden naken och i bojor på ett köksbord i en stuga, med ett stort antal klämmor på bröst och underliv, samtidigt som Knut Rygh fotograferade henne. Efter den helgen, som var den 3-5 november 2023, upphörde kontakten och en polisanmälan gjordes som sedermera lett till åtal för ett antal påstådda sexualbrott (åtalspunkterna 1.1 – 1.13).

Allmänt om målsäganden NN1

Åklagaren har åberopat viss skriftlig bevisning som tar sikte på målsägandens person och som är avsedd att bevisa att hon befunnit sig i en särskilt utsatt situation (se p. 2 i bevisuppgiften). Eftersom åtalen i första hand grundas just på ett påstående om att Knut Rygh otillbörligt utnyttjat att målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation är det nödvändigt att göra en förhållandevis fullödig genomgång av vad som framkommit.

Vid sex års ålder blev hon placerad i grundsärskola. En uppföljning gjordes tre år senare varvid konstaterades ojämnt, men lågt resultat, från klart under till betydligt under genomsnittet för barn i hennes ålder. Det gjordes försök att delvis integrera henne i vanlig klass, även om hon fortsatt skulle vara inskriven i särskolan.

Av ett psykologutlåtande från maj 2021 har framgått att mentor och lärare har skattat hennes adaptiva förmågor enligt ABAS 3-modellen och sammantaget bedömt hennes förmåga betydligt under genomsnittet på så sätt att 99,5 procent av jämnåriga skattas klara vardagssituationer bättre än hon. I bedömningen har bland annat skrivits att NN1 behöver hjälp att träna in och upprätthålla goda vardagsrutiner, att hon lätt blir distraherad, att hon ibland även behöver stöd och påminnelse att sköta hygien och andra enklare vardagssysslor och slutligen att hon behöver trygga vuxna runtomkring sig som kan hjälpa henne uttrycka sina känslor och behov samt stärka hennes förmåga att så upp för sig själv i sociala sammanhang.

Det har i åberopade handlingar beskrivits att målsäganden har en lindrig psykisk utvecklingsstörning, eller lindrig intellektuell funktionsnedsättning. Det har emellertid inte framgått att läkare satt den diagnosen. I dagsläget har hon inga pågående vårdkontakter.

Sedan flera år tillbaka har målsäganden en kontaktperson utsedd av den kommunala biståndsenheten, Linnea Lindahl, och en god man, Eva Keller, som båda hörts som vittnen i målet. Socialtjänstens planering för henne är att hon ska närma sig arbetsmarknaden genom arbetsträning på Samhall.

År 2021 ansökte NN1 om bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Ansökan avslogs med motiveringen att sökandes behov inte var av sådan art eller omfattning att behov av insatsen förelåg för att hon skulle uppnå goda levnadsvillkor. Av utredningsunderlaget till beslutet har bland annat följande framgått. Hon är lättinfluerad och mottaglig för påverkan av andra; kan till exempel köpa ut cigaretter åt andra elever. Hon har en sund moralisk kompass, men kan tappa konsekvenstänkandet och uppfattas som godtrogen och att hon vill vara ”en i gänget”.

Allmänt om händelserna och den skriftliga bevisningen

Åklagaren har åberopat bland annat fotografier och sms-konversationer mellan Knut Rygh och målsäganden NN2 och andra. Det har saknats ett okänt antal sms som inte kunnat säkras i utredningen, varför de åberopade konversationerna inte ger en fullständig, och förmodligen i någon mån missvisande, bild av de inblandades kontakter med varandra. Fotografierna har varit försedda med metadata som, enligt tingsrätten, med hög grad av säkerhet visar exakt när och var de togs. Filmsekvensernas metadata har varit begränsad till respektive fils skapandedatum. De inblandade har i stora drag varit ense om vad som förevarit. Knut Rygh har genomgående hävdade att målsäganden varit drivande och tagit initiativ till det som skett. Han har också förnekat att han vid något tillfälle penetrerat målsäganden på

något sätt. Tingsrätten kommer i det följande att redogöra för vad som framgått av den skriftliga bevisningen beträffande respektive åtalspunkt.

- 1.1. Den 21 oktober 2023 åt målsäganden och Knut Rygh middag på en pizzeria. Senare på kvällen har det framgått av åklagarens bildmaterial att målsäganden låg naken i sin säng, att Knut Rygh pussade på hennes fötter och sedan utförde oralsex på henne samt fotograferade hennes underliv.
- 1.2. Den 27 oktober 2023 hämtade Knut Rygh upp målsäganden runt kl. 18. På det fotografi som åklagaren lagt fram har det framgått att Knut Rygh suger eller slickar på målsägandens tår i baksätet på en bil. Det har även visats fotografier på målsägandens ansikte. Senare på kvällen, vid pass 20.25, skickade Knut Rygh ett SMS till målsäganden där han tackade för kvällen, på vilket hon svarade tack detsamma.
- 1.3. Den 29 oktober 2023 har det av sms-meddelandena framgått att Knut Rygh hämtade upp målsäganden och att han senare på kvällen i sms tackade för en trevlig dag. På återopade fotografier har målsäganden synts ligga naken på rygg med händerna särandes på blygdläpparna.
- 1.4. Den 30 oktober 2023 togs ett fotografi kl. 14.47 i ett garage där målsäganden sitter på en pall, lyfter upp sin tröja och visar bröstet. Drygt en timme senare tas ett nytt fotografi på målsäganden och då satt de på en pizzeria.
- 1.5. Senare samma dag, den 30 oktober 2023, togs ett fotografi i baksätet på en bil där målsäganden syns sitta med bar underkropp och sära på blygdläpparna.
- 1.6. Den 31 oktober 2023 togs ett fotografi på målsäganden där hon poserar lätt framåtböjd med byxorna neddragna för att visa ändan.
- 1.7. Den 2 november 2023 togs ett fotografi där målsäganden syns äta på en pizzeria. Senare samma dag togs fotografier i en bil där Knut Rygh syns bita i eller nafs på målsägandens nakna bröstvårtor, har hennes fötter i munnen och ger henne oralsex.
- 1.8. Fredagen den 3 november 2023 åkte Knut Rygh och målsäganden till en stuga som han hyrt i Uskavi några mil norr om Nora. På fotografier tagna tidig eftermiddag har målsäganden setts penetrera sig med sexleksaker iförd fot- och handfängsel.
- 1.9. Senare samma dag, på kvällen den 3 november 2023, har det av fotografier framgått att målsäganden låg naken på ett bord med klämmor på bröstet, att hon därefter hade märken där klämmorna suttit, att hon hade klämmor med tyngder på blygdläpparna och fotfängsel. Målsäganden syns grina illa på fotografiet där klämmorna är fastsatta.
- 1.10. Dagen efter, mitt på dagen lördagen den 4 november 2023, togs fotografier där målsäganden har olika föremål i sitt underliv och möjligen även anal. Hon hade ögonbindel och s.k. gag ball. Vidare hade hon kedjor runt händer och fötter som var sammankopplade

med en kedja som löpte över ryggen och fäst runt halsen. Hon hade även klämmor med tyngder på underlivet. På något fotografi har det syns röda märken på hennes ända.

- 1.11. Senare samma dag, den 4 november 2023, vid 16-tiden, har det av filmer framgått att målsäganden utförde onani och oralsex på Knut Rygh samtidigt som han instruerade henne. Hon hörs säga ”är det så här du menar?”.
- 1.12. Söndagen den 5 november 2023, vid ca kl. 11, har det av en film framgått att målsäganden återigen utförde oralsex och onani på Knut Rygh. På filmen hörs hon fråga ”fick du någon bra bild?”.
- 1.13. Senare samma dag, vid ca kl. 15.40, utförde målsäganden återigen oralsex och onani på Knut Rygh. På ett filmklipp har det även syns hur Knut Rygh fört en sexleksak till målsägandens mun.

När målsäganden kom hem på söndagseftermiddagen kontaktade hon Angelika Wiklund, som hörts som vittne i målet. Vad hon berättade för henne sammanfattas längre fram. Därefter blockerade hon Knut Rygh från att skriva och ringa till henne. Senare pratade hon även med andra personer som också hörts som vittnen.

Det har presenterats ett stort antal textmeddelanden mellan målsäganden och Knut Rygh. Som redan konstaterats är det uppenbart att det även saknas meddelanden, vilket kan ge en missvisande bild av deras kommunikation. Tingsrätten kan dock konstatera att Knut Rygh varit påstridig och tjatig i sin kommunikation med målsäganden. Vid flera tillfällen när han inte omedelbart fått svar på ett meddelande har han skickat ifrågasättande påminnelser, inte sällan åtföljt av åtskilliga skiljetecken. Han har också upprepade gånger på ett ganska påträngande sätt efterfrågat fotografier från målsäganden. Vidare har han skickat smickrande och kärleksfulla meddelandena där han kallat målsäganden bland annat för älsklig, pussgurka och prinsessa. Målsäganden å sin sida har, såvitt framkommit, svarat med förhållandevis korta svar. Hon har också skrivit att hon vill ha honom som vän, på vilket han svarat att han tyckte att de verkade vara mer än vänner.

Den 5 oktober 2023 skickade Knut Ryghs son Jesper ett textmeddelande till NN1 där han skrev ”Hallå, du kommer inte hit mer. Inget illa mot dig men det är inte som det ska vara. Sluta helst skriva med pappa helt!!!!”.

Under en husrannsakan i Knut Ryghs bostad hittades ett inte undertecknat handskrivet brev ställt till målsägandens far. Brevskrivaren påstår att målsäganden blir utnyttjad av två invandrare, men att hon trivs så bra i Knuts sällskap och att denne verkligen ställer upp för henne och behandlar henne som en kvinna. Vidare påstår brevskrivaren att hon vill gifta sig med honom och att ålder bara är en siffra. Det skrivs även att ”det hon nu säger att Knut har gjort är det ingen som tror på utan att det är Amanda som uppmanar henne att säga det”. Knut Rygh har förnekat att det är han som skrivit brevet. Nationellt Forensiskt Centrum har gjort en jämförande handstilsundersökning. Resultatet av denna har extremt starkt talat för (*grad +4*) att brevet är skrivet av Knut Rygh. Det är bevisat att så är fallet.

Den muntliga bevisningen

Målsäganden NN1

Det har hållits flera förhör under förundersökningen som spelats in och sedan spelats upp under huvudförhandlingen. Den sammanlagda förhörstiden har uppgått till närmare åtta timmar. Vid huvudförhandlingen har det även hållits ett kompletterande förhör med henne. Eftersom berättelsen vuxit fram genom flera långa förhör och då uppgifterna delvis ändrats eller framstått som motstridiga är det inte med enkelhet berättelsen låter sig sammanfattas.

I det *första* inspelade förhöret har hon berättat om helgen i stugan i Uskavi. Knut Rygh hade bokat stugan och sade till henne att hon inte fick ”banga ur”. Tanken var att hans söner skulle följa med. Om vad som hände i stugan har hon berättat om att hon blev bunden, fick klämmor fastsatta på bröst och underliv, om kedjor och tyngder, om dildos och smisk med en paddel och penetration med fingrar. Av klämmorna fick hon ont. Hon har berättat att Knut Rygh gjorde detta på henne och att hon inte ville det. Hon har sagt att hon nog kunnat gå därifrån, men att hon inte ens tänkte på det. När hon kom hem berättade hon för vännen Angelika Wiklund och blockerade Knut Rygh så att han inte kunde kontakta henne. Efteråt mätte

hon dåligt och kände sig utnyttjad och var ledsen och arg över att Knut Rygh hade utsatt henne för sådant. Vidare har hon berättat att Knut Rygh tog fotografier och att hon sade att det inte var okej– hon var rädd att han skulle sprida fotografierna.

I det *andra* inspelade förhöret har hon återigen berättat om händelserna i stugan samt att hon hade kontakt med Knut Rygh för att få kontakt med hans söner som hon ville ha som vänner. Hon har varit mycket ovillig att prata om andra sexuella aktiviteter, även när förhørsledaren konfronterat henne med att de sett bilder och filmer. Genomgående har hon påstått att det är mycket hon inte kunnat minnas.

I det *tredje* inspelade förhöret har hon berättat att hon har skickat bilder till Knut Rygh eftersom han tjatat om det. Hon ville egentligen inte det, men har gått med på att skicka bilder eftersom han ”spammade” henne. Under förhöret har hon pekat ut de sexleksaker som enligt henne använts under helgen i Uskavi. Vidare har hon bekräftat att hon utförde oralsex på Knut Rygh i Uskavi. Om det har hon berättat att hon först sade nej, men sedan föll till föga för hans tjat och att hon kände sig tvungen. Efter att ha konfronterats med ytterligare bilder har hon bekräftat att det förekommit de sexuella aktiviteter mellan dem som syns på bilderna, även i tiden innan helgen i Uskavi. Hon har sagt att hon egentligen inte ville. På frågan varför hon fortsatte träffa Knut Rygh när han gjorde saker med henne som hon inte ville har hon svarat att hon inte vet.

I det *fjärde* inspelade förhöret har hon uppgett att hon fortsatte träffa Knut Rygh för att komma nära hans söner. Hon har även fått frågor om hon hade kontakt med några andra under helgen i Uskavi. Efter att först ha sagt att hon inte hade kontakt med någon annan har hon berättat att hon hade telefonkontakt med såväl sin mor som far samt Snapchat-kontakt med Angelika Wiklund.

Under *förhöret vid tingsrätten* har hon på försvararens frågor svarat att hon var med på alla sexuella aktiviteter som företogs och på åklagarens frågor har hon svarat att hon inte var det.

Knut Rygh

Även förhöret med Knut Rygh har varit långt. Det som återges nedan är en kraftig sammanfattning av allt som har berättats.

Målsäganden NN1 var mellan fem och åtta år när han träffade henne första gången. De bodde nära varandra och hans söner var i hennes ålder. Han uppfattade det som att det fanns brister i hennes omvårdnad, men hans dörr stod alltid öppen för henne och han tog hand om henne, gav henne mat och lekte med henne. Han uppfattade aldrig att hon var annorlunda och kände inte till att hon gick i särskola. Efter några år i Skåne flyttade han tillbaka till Nora. I slutet av augusti 2023 fick han det första textmeddelandet från målsäganden. De började umgås. Hon var som vilken 20-åring som helst. Hon pratade om sina drömmar och planer och öppnade upp sig för honom. Hon berättade bland annat att hon blivit utnyttjad av två invandrare och han uppmanade henne att anmäla det. Han skjutsade henne från sin praktik och hon hjälpte honom i bilverkstaden. Han upplevde att hennes gode man eller kontaktperson behandlade henne som ett barn och förstod det som att hon hade en sådan insats på grund av att hon inte kunde handskas med pengar. Även om han anser att ålder bara är en siffra så kunde han inte tänka sig att de skulle bli tillsammans. De umgicks nästan varje dag. Hon hade ingen annan att anförtro sig till än honom och han sade smickrande saker till henne för att göra henne glad. Han gav henne ett halsband med deras namn ingraverade i två hjärtan.

Hon ville skicka bilder till honom som god natt-hälsningar och han ville också ha bilderna. Han svarade med smickrande komplimanger och hon uttryckte att han behandlade henne som en kvinna. Han har ingen fotfetisch; däremot har han smörjt in hennes fötter många gånger för att behandla hudförhårdnader. I samband med det kunde han prutta med munnen på fötterna för att skoja, vilket hon uppskattade.

Det var målsäganden som var drivande till alla sexuella aktiviteter mellan dem. Hon tog alltid av sig kläderna själv. Under ett samtal framkom det att hon inte hade fått

oralsex tidigare och hon bad honom om det. Efter flera förfrågningar gick han henne till mötes. Under deras samtal om sex kom de även in på sexleksaker och han berättade att han hade en väska full med sådana. Det var vidare hon som ville att det skulle tas fotografier. Ibland var det hon som höll i kameran och ibland han. Hon fick sedan välja ut vilka fotografier som skulle sparas och han lovade även att framkalla några åt henne.

Angående helgen i Uskavi. Han bokade stugan och frågade om målsäganden ville följa med. Det ville hon och det var aldrig tal om att hans söner skulle följa med. Hon bad honom ta med väskan med sexleksakerna. De handlade mat och tog med sig alkohol. I stugan kollade de på sexleksakerna och hon ställde många frågor. Han visade hur handklovarna fungerade och hur man kunde ta av sig dessa själv. Hon ville prova sexleksakerna. Han förklarade hur klämmorna fungerade och att de kunde göra ont, särskilt om man satte dem fel. Han satte fast den första på hennes bröst. Sedan satte hon dit resten själv. Eftersom hon inte satte dem rätt uppfattade han det som att hon fick ont och hjälpte henne att ta av dem igen. Han satte även klämmor i underlivet på henne. Han tog fotografier eftersom hon bad om det. Hon använde flera sexleksaker på sig själv. Han penetrerade inte henne på något sätt. Senare ville hon återgälda honom genom att ge honom oralsex. Hon var tjugig och ville att det skulle fotograferas. Under helgen besökte de även hans garage där de träffade en annan som har bil där. Det fanns andra personer som övernattade på stugområdet och det fanns även permanentboende i närheten.

Det har genomgående varit målsäganden som tagit initiativ till de sexuella aktiviteterna och till att dessa skulle fotograferas. Att hon nu har berättat som hon gjort måste bero på att andra i hennes omgivning har påverkat henne.

Fredrik Viktorsson

Den 9 november 2023 blev han kontaktad av Knut Ryghs son Jesper som ville tala med honom i hans egenskap av socialarbetare med anledning av att han var bekymrad över sin hemsituation och att han önskade flytta hemifrån. I förbigående

nämnde Jesper också att fadern tittat på NN1 på ett sexuellt sätt, gjort närmanden med blicken mot henne eller liknande. Därefter talade han med kollegan Marika Gerlström och Linnea Lindahl som är NN1:s kontaktperson. Han gjorde även en orosanmälan beträffande NN1. Några dagar senare frågade han NN1 om hon förstod hans oro rörande hennes kontakter med äldre män, på vilket hon svarade jakande.

Linnea Lindahl

Linnea Lindahl har i egenskap av fritidsledare känt NN1 sedan denna var i tolvårsåldern och sedan fem år tillbaka är hon hennes kontaktperson, en insats NN1 beviljats med stöd av LSS. Hon har beskrivit NN1:s mognad som motsvarande ungefär en mellanstadieelevs. NN1 är enligt henne social och kontaktsökande, men har svårt att förmedla sina tankar och att förstå och förhålla sig till vuxenlivets utmaningar. Hon är naiv och tror alltid gott om folk, vilket lett till att andra utnyttjat henne på olika sätt. Några dagar efter helgen den 3-5 november träffades de och hon fick en känsla av att något inte stod rätt till. Målsäganden var inledningsvis ovillig att berätta, men sade till slut att hon hade varit i en stuga med Knut Rygh och dennes söner, att de hade spelat spel och umgåtts. Hon sade även något om att Knut Rygh hade två sidor och även påminde om hennes ex som var kontrollerande. Efter att ha ställt på målsäganden med fler frågor medgav hon att sönerna inte hade varit med i stugan och att Knut Rygh hade använt sexleksaker på henne och fotograferat.

Angelika Wiklund

Hon har varit vän med målsäganden NN1 i ungefär sex år. Sedan ett par månader har de dock, av anledningar som inte har med målet att göra, ingen kontakt. Målsäganden är glad och öppen, men har vissa svårigheter och söker ofta bekräftelse och blir lätt utnyttjad. Hon har tidigare haft synpunkter på målsägandens sexuella eskapader. Målsäganden hade berättat för henne att hon skulle åka ensam med Knut Rygh till en stuga över helgen. Hon sade till målsäganden att hon tyckte att det var en dum idé. Under helgen hade de viss kontakt via Snapchat. Det

framkom inget konstigt då. När målsäganden kom hem på söndagen frågade hon ut henne. Inledningsvis berättade målsäganden bara att de hade druckit och haft roligt. Efter ett tag kom det fram att Knut Rygh hade spänt fast henne i bordet och använt sexleksaker på henne, vilket hon fått ont och märken av. Hon sade också att hon inte hade velat det. Hon blev frustrerad och arg för att målsäganden hade blivit utsatt för det och framförde att hon borde göra en anmälan. Målsäganden visade även vad Knut Rygh hade skrivit i textmeddelanden. Hon såg att Knut Rygh blev aggressiv när han inte fick svar. Hon uppmanade målsäganden att blockera honom, vilket hon gjorde.

Marika Gerlström

Hon arbetar som fältassistent och ungdomsbehandlare. Efter att Linnea Lindahl kontaktat henne hade hon ett samtal med målsäganden, som hon varken träffat före eller efter, som berättade att hon hade följt med Knut Rygh till en stuga i tron om att dennes söner, som hon känner, skulle följa med, och att Knut Rygh spänte fast henne vid ett bord och använde sexleksaker på henne. Målsäganden sade att hon inte hade varit med på det, men att hon inte hade sagt nej. Eventuellt sade hon att hon hade gått med på det. Utifrån målsägandens beskrivningen av vad som hade skett och mot bakgrund av målsägandens förmågor, ålderskillnaden, att alkohol varit inblandat och att händelserna skedde i en enslig stuga bedömde hon att det kunde ha begåtts brott. Hon ringde därför polisen som kom dit och höll ett förhör med målsäganden som hon övervarade. Det krävdes många frågor till målsäganden och hon förstod inte alltid polisernas frågor. Exempelvis kunde poliserna fråga om det hade förekommit anal penetration, på vilket målsäganden svarade nej för att sedan, när frågan omformulerats till om det hade stoppats något i rumpan, besvara jakande.

NN3 (målsäganden NN1:s far)

Målsäganden NN1 bor tillsammans med honom. Han har även en son, som är målsägandens storebror, som bor i Spanien sedan tre år tillbaka. Målsäganden vill vara vän med de flesta och har lite svårigheter att lära och att gå upp på morgnar.

Hon har också svårt att säga vad hon tycker och svårt att säga nej samt faller lätt för grupptryck. Hon har umgåtts med Knut Ryghs söner. Han pratade med målsäganden när hon och Knut Rygh var i Uskavi. Han trodde då att sönerna också var där och han märkte inget på målsäganden som tydde på att hon inte hade det bra.

Eva Keller

Sedan sommaren 2021 är hon förordnad som god man för målsäganden NN1. Uppdraget omfattar bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person. Hon har tät, men oregelbunden kontakt med målsäganden och hjälper henne med myndighetskontakter och dylikt. Målsäganden har en mild utvecklingsstörning och har svårt att förstå skriven text och att tänka logiskt. De har inte en sådan relation att målsäganden öppnat upp sig för henne. Nu under våren har hon mått dåligt och inte kunnat gå till sin praktik som hon tidigare trivdes på. Det är en slutsats hon dragit.

Hampus Bolin

Han ingick i den polispatrull som höll det första förhøret med målsäganden NN1 på socialkontoret. Målsägandens kontaktperson och en fältassistent närvarade och de uppmanade målsägandena att berätta samma sak som hon hade berättat för dem. Han upplevde målsäganden som tystlåten, blyg och väldigt tillbakadragen. De behövde ställa många frågor och det krävdes mycket tid. På vägen in till kvinnokliniken sade målsäganden att hon tyckte om och tidigare varit tillsammans med äldre män, men att det inte hade slutat bra det heller.

Eva-Christin Larsson

Hon var NN1:s mentor och studievägledare under det fjärde året på gymnasiet och har beskrivit målsäganden som en glad, snäll och tillmötesgående person som gärna ville passa in, men hade ett dåligt konsekvenstänk och var lättledd och kunde exempelvis betala för andra för att komma in i gänget.

Johan Rygh

Målsäganden NN1 har fram till att de flyttade till Skåne 2017 varit mycket hos dem. Han såg henne nästan som en halvsystem. Även om hon är fyra år äldre än honom uppfattade han henne som yngre än honom. Han kände inte till om hon hade någon diagnos utöver epilepsi, men tänkte att hon kanske hade Asperger eller något. Han flyttade tillbaka till Nora till sommaren 2022. Under hösten 2023 kom hon hem till dem flera gånger. Han kände till att hon umgicks med Knut Rygh och uppfattade relationen som vänskaplig. Han fick höra om vistelsen i Uskavi i efterhand av Angelika Wiklund. Med anledning av det kontaktade han målsäganden och de träffades och pratade. Han frågade om hon hade varit med på allt eftersom han ville säkerställa att det var okej. Hon sade att hon hade varit med på allt, men gick inte in på detaljer beträffande vad de hade gjort. Han uppfattade henne som sanningsenlig och åldersadekvat när de träffades i bilen.

Tingsrättens bedömning

Inledning

Knut Rygh och målsäganden har båda berättat om de sexuella aktiviteter som framgått av fotografierna och filmerna i målet och som omfattas av åtalerna. Deras berättelser överensstämmer i stora delar. De har haft olika syn på vem som varit initiativtagande och drivande samt huruvida Knut Rygh penetrerat målsägandens kön med fingrar och sexleksaker. Enligt Knut Rygh var det målsäganden som var drivande och tog initiativ till aktiviteterna och att de var hon själv som penetrerade sig med sexleksakerna.

Tingsrätten konstaterar att målsägandens berättelse inte i någon vidare utsträckning lever upp till de i stadgad praxis uppställda kriterier mot vilka trovärdigheten och tillförlitligheten ska prövas. På ett mycket stort antal frågor har hon uppgett att hon inte minns. Om detta har berott på att hon faktiskt inte har kunnat minnas eller om hon inte förmått eller av annat skäl varit obenägen att berätta är oklart. Klart är

däremot att hon i de inledande förhören undanhöll relevanta omständigheter. Trots frågor om det, har hon inledningsvis inte berättat om de aktiviteter där hon intagit en mer aktiv roll och inte heller om de sexuella aktiviteterna i tiden innan helgen i Uskavi. Hon har till och med nekat till att sådant skulle ha förekommit. Det är svårt att förstå detta på annat sätt än att hon velat förminska sin egen roll i det som skedde. Vidare har hon lämnat vissa uppgifter som synes ha varit direkt osanna. Sålunda har hon berättat för sin kontaktperson, socialtjänsten och polisen att hon trodde att Knut Ryghs söner skulle följa med till Uskavi. Angelika Wiklund har dock under ed berättat att hon flera dagar innan den aktuella helgen fick höra från målsäganden att denna skulle åka ensam med Knut Rygh till Uskavi. Tingsrätten utgår från att det är sant och sett i ljuset av vad som härutöver framkommit ifråga om deras umgänge framstår det i övrigt som otroligt att målsäganden skulle ha fått uppfattningen att sönerna skulle följa med. I fråga om vad som faktiskt har hänt har målsägandens berättelse ett tämligen lågt bevisvärde.

Vad gäller just händelserna i åtalpunkterna 1.8, 1.9 och 1.10 har dock målsäganden i ett tidigt skede – och innan hon konfronterats med bildmaterial – lämnat förhållandevis detaljerade uppgifter om de sexuella handlingar som företogs. Hon har även senare kunnat peka ut de sexleksaker som användes, vilket senare i vissa delar överensstämmer med vad som framgått av fotografier. I denna del bedömer tingsrätten att uppgifterna som hon lämnat har ett gott bevisvärde. I brist på stödande bevisning finner tingsrätten emellertid det inte styrkt att Knut Rygh *penetrerat NN 1:s underliv och/eller anal med en dildo och/eller diverse sexleksaker/föremål* i de åtalpunkter där detta påstås. Huruvida han förmått henne att utföra handlingarna på sig själv återkommer tingsrätten till.

Det som har framgått av bild- och filmmaterialet har uppenbarligen hänt. Det kan inte uteslutas att målsäganden i någon mån tagit initiativ till sexuella handlingar och det får utgå från att hon i stor utsträckning låtit Knut Rygh utföra sexuella handlingar med henne utan att säga ifrån. Detta saknar dock betydelse om det är så att målsäganden har befunnit sig i en särskilt utsatt situation och Knut Rygh

otillbörligt utnyttjat det. Tingsrätten tror emellertid inte på Knut Ryghs uppgifter om att det genomgående var målsäganden tog initiativ och var pådrivande. Ingenting i utredningen talar för att så skulle ha varit fallet. Särskilt SMS-konversationerna ger vid handen att det var Knut Rygh som vad den som var pådrivande.

I ett avseende har förhören med målsäganden, inte minst det som hölls under huvudförhandlingen, betydande verkan som bevis – nämligen i fråga om hennes personliga utveckling och kognitiva förmågor, vilket har bäring på frågan om hon kan anses ha befunnit sig i en särskilt utsatt situation. Genom dessa har hennes funktionsvariation och funktionssätt, som har beskrivits i den skriftliga bevisningen som redogjorts för i ett eget avsnitt ovan, tydligt åskådliggjorts. Hennes språkliga förmågor har varit klart under vad som kan förväntas av en person i tjugooårsåldern med ett torftigt ordförråd och bristfällig grammatik. Hon har delvis haft svårt att förstå frågor och genomgående svårt att verbalisera sina tankar. Det har vidare framstått som att hon utan eftertanke svarat på vissa frågor på ett sätt som hon förmodade förväntades av henne, vilket blev som allra tydligast under förhöret vid tingsrätten när hon fick frågor från olika håll. Utöver den intellektuella funktionsnedsättningen har hon även mognadsmässigt gett ett allmänt intryck av att vara yngre än sin faktiska ålder.

Flera förhörspersoner har beskrivit att målsäganden mognadsmässigt upplevs som betydligt yngre än vad hon är. Linnea Lindahl har beskrivit henne som på ett mellanstadieelevs nivå och Johan Rygh har, innan de flyttade till Skåne, uppfattat målsäganden som yngre än honom trots att hon i själva verket är flera år äldre. Att en elvaårig pojke upplever en femtonårig flicka som yngre än honom torde inte höra till vanligheterna. Vidare har flera förhörspersoner beskrivit målsäganden som lättledd och lättpåverkad och att hon lätt kan bli utnyttjad. Dessa beskrivningar av målsäganden framstår mot bakgrund av vad tingsrätten kunnat iaktta av henne som korrekta.

Särskilt utsatt situation

Tingsrätten övergår till att göra en bedömning av om målsäganden under den i åtalet angivna tiden befann sig i en *särskilt utsatt situation* i lagens mening. Bedömningen ska, som redan nämnts, göras utifrån situationen i dess helhet och kan grundas på en kombination av omständigheter (se prop. 2017/18:177 s. 82). Målsägandens personliga utveckling har redan berörts och är en sådan omständighet som har stor påverkan på bedömningen. Härutinnan ska särskilt framhållas, utöver den intellektuella funktionsnedsättningen, att hon beskrivits som lättpåverkad med särskilda svårigheter att säga nej och som bekräftelsesökande. Detta, tillsammans med att hon har ett mycket begränsat stödjande nätverk omkring sig, gör henne utsatt och sårbar för andras utnyttjande beteenden.

Målsäganden är 44 år yngre än Knut Rygh. Även om hon är 22 år gammal så har hon i vissa avseenden beskrivits som ett barn. Skillnaden i personlig utveckling är således ännu större än den biologiska ålderskillnaden. Knut Rygh har ingen utvecklingsstörning. Det som kan sägas om honom är bland annat att han är en färgstark och livserfaren man med stark vilja och bestämda åsikter, vilket framgått tydligt under rättegången.

Ytterligare ett förhållande av vikt för bedömningen är parternas relation till varandra. Knut Rygh har känt målsäganden väl sedan hon var ett litet barn och har fram till att hon var i femtonårsåldern av omtanke dragit inte obetydlig försorg om henne. Detta måste ha ingjutit i henne ett särskilt förtroende för honom. När målsäganden tog kontakt med Knut Rygh i slutet av augusti 2023 gjorde hon det mot denna bakgrund – för att återknyta kontakten med en för henne under uppväxten viktig person och familj. Hon förefaller nämligen också ha varit intresserad av att återfå vänskapen till Knut Ryghs söner. Detta har hon själv gett uttryck för i förhör och även i återopade SMS-konversationer synes hon ha varit angelägen om det. Det finns inget som tyder på att det fanns några sexuella avsikter i förhållande till Knut Rygh. De hade inte haft någon kontakt på flera år.

Trots denna bakgrund tog det bara två månader innan Knut Rygh hade inlett henne i BDSM-aktiviteter, något som hon, till skillnad från han (se åtalpunkten 2), saknade erfarenhet av sedan tidigare. Dessa aktiviteter ägde rum i en stuga, en halvtimmes bilfärd hemifrån, som hon skulle tillbringa helgen i ensam med honom. Även om hon hade telefon och möjlighet att ringa efter hjälp så har den omständigheten på marginalen bidragit till hennes utsatta läge.

Mot denna bakgrund av omständigheter anser tingsrätten att målsägandens möjligheter att freda sin sexuella integritet och att undgå ett övergrepp har varit klart begränsade. Hon har alltså befunnit sig i en *särskilt utsatt situation* av de skäl som anges i respektive åtalpunkt. Detta alltså även beträffande åtalen i tiden innan helgen i Uskavi. Det ligger i sakens natur att den som befinner sig i en särskilt utsatt situation inte kan förväntas ropa på hjälp, göra fysiskt motstånd eller ens, i ett fall som detta, ge klart uttryck för sin vilja.

Otillbörligt utnyttjande

Utöver att målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation krävs därutöver för straffansvar att Knut Rygh *otillbörligt utnyttjat* detta, dvs. att han ska ha uppnått sitt syfte – att genomföra de sexuella handlingarna med målsäganden – genom att utnyttja hennes särskilt utsatta situation. Detta krav på kausalsamband innebär att den särskilt utsatta situationen ska ha varit en förutsättning för att de sexuella handlingarna kommit att ske. Kravet på otillbörlighet innebär att ett val att delta endast ska underkännas i sådana fall där en sexuell handling kan sägas innebära ett angrepp på den andra personens sexuella integritet. En objektiv bedömning av om utnyttjandet av ett visst tillstånd har varit otillbörligt eller inte ska göras. För att ett deltagande inte ska anses frivilligt krävs att gärningsmannen har uppnått sitt syfte genom att utnyttja den andres tillstånd. Detta innebär att det ska finnas ett orsakssamband mellan tillståndet hos den mot vilken gärningen riktar sig och dennes deltagande i den sexuella handlingen.

Knut Rygh har känt målsäganden som person väl. Även om han inte kände till hennes anpassade skolgång, vilket i och för sig förefaller osannolikt, kan det omöjliga ha undgått honom att hon hade särskilda svårigheter och var lättpåverkad. Han hade helt klart insikt i alla de omständigheter som tingsrätten har grundat sin bedömning av den särskilt utsatta situationen på. Han kände även, enligt vad han själv har berättat, till att hon hade haft problematiska hemförhållanden. När kontakten återupptogs fick han även kännedom om att hon hade varit tillsammans med en äldre man tidigare som inte hade behandlat henne väl och att hon, enligt han själv, blivit utnyttjad av två personer som hade turats om att ha sex med henne medan den andra stod vakt. Denna utsatta, intellektuellt funktionsnedsatta, unga människa, som betraktats om en extrasyster till hans söner, bestämde han sig alltså för att på kort tid inleda i ganska extrema sexuella BDSM-aktiviteter för att tillfredsställa sina egna lustar. Sättet han har gjorde det på framstår onekligen som utstuderat. Han har inlett en intensiv kontakt med henne där han skickat ett stort antal SMS i vilka han ibland skickat komplimanger och ibland upplevts som krävande och påträngande. Tonen i meddelandena har även stundtals varit kärleksfull, i huvudsak från hans sida. Kontaktfrekvensen har lämnat lite utrymme till målsäganden för eftertanke och reflektion. Han har gett henne halsband med deras namn ingraverade i hjärtan och bjudit henne på mat. Allt detta till synes utan någon verklig intention att inleda en kärleksrelation med henne. I stugan i Uskavi har han bjudit henne på sprit.

När han insett att målsäganden pratat med andra om vad han utsatt henne för har han skrivit brevet till målsägandens far där han utgett sig för att vara någon annan i syfte att framställa sig själv i bättre dager, vilket måste ses som en fortsättning på hans manipulativa förfarande.

Målsäganden har utifrån i sin särskilt utsatta situation inte kunnat värja sig för Knut Ryghs agerande och därmed saknat möjligheten att göra ett någorlunda fritt val i fråga om sitt deltagande. Slutsatsen blir att åklagaren har styrkt sitt påstående om att Knut Rygh otillbörligt utnyttjat att målsäganden befann sig i en särskilt utsatt

situation för att uppnå sitt syfte. Det har varit en förutsättning. Tingsrätten finner även att Knut Rygh genom sitt agerande förmått målsäganden att utföra sexuella handlingar på sig själv där detta påstås i gärningsbeskrivningarna.

Att målsäganden efter händelsen i Uskavi i SMS till en av Knut Ryghs söner uppgett att hon var med på det som hände förändrar inte den bedömningen. Syftet med hennes svar verkar snarast ha handlat om att hon inte ville äventyra vänskapen till sönerna.

Den fortsatta bedömningen

Eftersom målsäganden befunnit sig en särskilt utsatt situation och eftersom Knut Rygh otillbörligt har utnyttjat detta kan hon inte anses ha deltagit frivilligt i de sexuella aktiviteterna som faller under 6 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken. Därmed saknar det betydelse för frågan om straffansvar huruvida målsäganden låtit Knut Rygh genomföra sexuella handlingar med henne eller om hon i någon mån själv faktiskt tagit initiativ till sexuella handlingar. Detta har dock betydelse vid straffvärdebedömningen. Inte heller har det betydelse att hon själv tagit vissa av fotografierna. I vissa avseenden är det tydligt att målsäganden rent av uppskattat umgänget med Knut Rygh. Hon har för det mesta beskrivit honom i positiva ordalag och det har av ett fotografi framgått att hon kysst honom på kinden vid ett tillfälle efter att han utfört oralsex på henne. Hon har dock i efterhand, särskilt beträffande händelserna i Uskavi, varit mycket tydlig med att hon inte ville och att hon ställde upp därför att Knut Rygh ville det. Hon har inte närmare kunnat utveckla sin syn på hur det kom sig att de sexuella aktiviteterna skedde.

Det saknar vidare betydelse om målsäganden tidigare haft frivilligt sexuellt umgänge med andra eller om hon tidigare blivit sexuellt utnyttjad av andra. Tingsrättens ställningstagande ska inte förstås som att den anser att hon aldrig kan samtycka till sex. Det kan alla vuxna under rätt förutsättningar. Det straffbara är det otillbörliga utnyttjandet av hennes särskilt utsatta situation.

Vad gäller åtalerna för *sexuellt ofredande* (1.2, 1.4 och 1.6) så finns beträffande det brottet inte någon motsvarande reglering om otillbörligt utnyttjande av särskilt utsatt situation. Istället måste en prövning göras om handlandet typiskt sett varit ägnat att kränka målsägandens sexuella integritet. Målsäganden har berättat beträffande åtalpunkten 1.2 att hon lät Knut Rygh smörja in hennes fötter för att behandla hudförhårdnader och att han i samband med det pussade på hennes tår på det sätt som framgått av återopade fotografier. Hon har uppgett att hon tyckte att det var okej och att hon i efterhand tänkt att han nog har en fotfetisch. Knut Rygh har med emfas nekat till att han skulle ha en fotfetisch. Oavsett vad man kallar det är så det uppenbart att det har funnits ett sexuellt syfte med pussandet/sugandet på hennes tår och att det är något som har retat Knut Ryghs sexuella aptit, men givet målsägandens beskrivning av upplevelsen kan förfarandet inte anses straffbart som ett sexuellt ofredande. Vad gäller de andra två punkterna, där målsäganden blottat bröst och rumpa för Knut Rygh och hans kamera, talar omständigheterna för att han förmått henne till det. Hur det kom sig att det skedde är emellertid inte klarlagt på det sätt som beviskravet kräver. Åtalerna för sexuellt ofredande ska därför ogillas.

Vad gäller övriga åtalpunkter är gärningsbeskrivningarna styrkta i enlighet med vad som framgått tidigare. Beträffande åtalpunkten 1.8 gör tingsrätten följande överväganden i fråga om rubricering. Åklagaren har menat att brottet ska bedömas som grovt eftersom Knut Rygh bundit målsäganden under delar av övergreppet och att han dokumenterat det. Det har inte framkommit att han använde något våld eller hot för att förse målsäganden med hand- och fotfängslen. Det kan inte heller uteslutas att målsäganden med relativ enkelhet hade kunnat frigöra sig. Omständigheterna är inte så försvarande att brottet ska bedömas som grovt. Det ska istället bedömas som en våldtäkt av den s.k. normalgraden. Vad gäller åtalpunkterna 1.9 och 1.10, som åklagaren också påstått utgjort grova våldtäkter, gör tingsrätten följande bedömning. Vid båda dessa tillfällen har målsäganden bundits med hand- och fotfängsel. Särskilt vid det senare tillfället har hennes rörelsefrihet inskränkts betydligt, då även en kedja löpte över ryggen till halsen, vilken

sammanband fotfångslen med överkroppen. Vid 1.9 var fastbindningen mer lik den i 1.8. Vid båda tillfällena har Knut Rygh fäst klämmor, vilka vissa var kopplade till tyngder eller kedjor, på hennes bröst och underliv. Målsäganden har syntts grina illa på fotografierna som togs av henne i denna mycket utsatta situation. Hon har också beskrivit att det gjorde mycket ont och hon fick även märken efteråt. Behandlingen har varit förnedrande och har orsakat hennes smärta. Tingsrätten anser att Knut Rygh i dessa två sammanhang visat sådan hänsynslöshet och råhet att brotten ska bedömas som grova av de skäl som angetts i gärningsbeskrivningarna. Resterande gärningar ska rubriceras på det sätt som åklagaren gjort gällande i åtalen.

Tingsrätten har slutligen även övervägt om brotten de respektive dagarna under helgen i Uskavi ska ses som en brottsenhet per dag. Alltså exempelvis om brotten i åtalspunkterna 1.8 och 1.9 ska ses som en brottsenhet på grund av det nära tidsmässiga sambandet. Tingsrätten har funnit att det rör sig om separata brottsenheter. Detta på grund av att det gått flera timmar mellan gärningarna och då målsäganden och Knut Rygh däremellan hunnit ägnat sig åt annat, såsom att äta eller spela kort.

5.3 Åtalspunkt 2

Inledning

Hösten 2018 bodde Knut Rygh i Skåne. I samma del av landet, på ett vårdboende, bodde även målsäganden NN12. Hon hade även en lägenhet via socialtjänsten sedan tidigare. De kom i kontakt med varandra på en sida på internet och övergick snabbt till att kommunicera via SMS och telefon. SMS-konversationen inleddes den 9 oktober 2018 och kom ganska snabbt att handla om sex där det ömsesidigt bestäms att målsäganden ska vara undergiven och Knut Rygh dominant. Elva dagar senare träffades de för första och sista gången. Målsäganden gjorde ingen polisanmälan. Under utredningen av brotten i åtalspunkt 1 hittade polisen SMS-konversationen och ett antal fotografier och filmer, vilket ledde till att förhör hölls

med NN12 och sedermera ett åtal mot Knut Rygh med påstående om grov våldtäkt den 20 oktober 2018.

Allmänt om målsäganden

Målsäganden NN12 är idag 37 år gammal och bor alltjämt på ett vårdboende. Hon har en lång historia av tät kontakt med socialtjänsten och psykiatrin. Åklagaren har åberopat ett förhållandevis omfattande material i form av journaler och liknande. Sammanfattningsvis har följande framkommit.

Hon har diagnosen emotionellt instabil personlighetsstörning (även kallat borderline), ätstörningar, ospecificerat ångestillstånd, bulimia nervosa, självdestruktivitet, självskadebeteende och upprepade suicidförsök bland annat. Hon har upplevt upprepade trauman i form av övergrepp både i barndomen och i vuxen ålder. Med anledning av bland annat det har hon haft en mångårig BUP-kontakt och sedermera vuxenpsykiatrisk kontakt. Hennes problematik har beskrivits som oerhört tung och komplex. Mellan 2009 och 2018 har hon vårdats inläggande vid mellan ett och sexton tillfällen per år. Ofta har det skett med stöd av lagen om psykiatrisk tvångsvård. Självskadebeteendet har bland annat yttrat sig i ätstörningar och hetsätande vilket ledde till att hon 2018 vägde närmare 200 kg. Det har även talats om svag begåvning, svag exekutiv förmåga och svårigheter att klara den allmänna dagliga livsföringen. Självmodsrisker har beskrivits som kronisk.

Enligt journalanteckningar från oktober 2018 mätte hon bättre än tidigare och trivdes på boendet. I november 2018 har hon berättat för psykiatrin att hennes mående varit upp och ner, bland annat för att hon haft kontakt med en man från nätet som inte varit bra för henne. Under hösten 2018, så även oktober, hade hon även sår på benen infekterade med smittsamma MRSA-bakterier.

Målsäganden har vidare sedan många år haft förvaltare avseende förvalta egendom, bevaka rätt och sörja för person. Annette Lundstedt, som har hörts som vittne i målet, tog över som förvaltare för målsäganden 2021.

Efter att målsäganden hördes första gången av polisen i aktuell utredning våren 2024 lades hon in på akutpsykiatrin. Därefter har hon brutit sig in i ett medicinskåp på boendet och försökt begå självmord genom att svälja tabletter.

Kontakterna innan träffen

Konversationen har trots att den varat endast en kort tid omfattat tusentals meddelanden. Allt har återopats som bevis i målet. I det följande kommer tingsrätten att göra sammanfattande nedslag i de kontakter som förevarit. Framställningen blir i ljuset av att denna del av förundersökningen uppgått till ungefär tusen sidor med nödvändighet rapsodisk. Mindre anständiga synonymer förekommer i den verkliga konversationen. Det ska redan på förhand sägas att tingsrätten förstår att mycket av det som skrivs i konversationen utgör del i ett rollspel som parterna kommit överens om att delta i. Gränsen mellan rollspel och allvar är emellertid ofta otydlig.

Knut Rygh får tämligen omgående vetskap om att målsäganden är sjukpensionär och bor på korttidsboende på grund av matmissbruk. Han frågar henne om hon vill följa med till Nora och får till svar att hon måste prata med socialtjänsten först – hon uppmanar honom också att ljuga för personalen på boendet att han är en god vän till henne om de skulle fråga. Senare ger målsäganden beskedet att hon inte får åka för sjuksköterskan. Samtalet kommer fort in på sex. Målsäganden säger att hon inte vill ha analsex på grund av att en tidigare våldtäkt väcker hemska minnen. Knut Rygh svarar att han är proffs på analsex. Sedan ber Knut Rygh målsäganden att skicka en bild på sina bröst och tillägger att han hoppas att hon tål att han hänger vikter i dem. Hon ger uttryck för misstro. Sedan skriver Knut Rygh ”Love U” till målsäganden som frågar om han menar det, på vilket han svarar att han tror det. Det är fortfarande första dagen av SMS-kontakt. Knut Rygh tillägger sedan ”tror jag kan förnedra dig ordentligt” och frågar henne om vad hennes fantasi är och får till svar ”dig”. Knut Rygh svarar med att lägga fram sin egen fantasi som går ut på att hon kryper på golvet, slickar hans anus och suger på hans fötter. Hon svarar att

hon drömmer om att han får kontroll över henne, på vilket han svarar att det kommer att ske såtillvida hon inte backar ur. Flera gånger för han sedan oralt analsex på tal – hon svarar inledningsvis förbehållsamt. Han frågar henne sedan om hon fått urin i munnen tidigare, på vilket hon svarar ja, som bestraffning, och att hon inte är förtjust i det. Därefter drar Knut Rygh en anekdot om en norsk rullstolsbunden kvinna som älskar det och anför att de borde träffas alla tre. Han ber henne välja mellan två alternativ – att bli urinerad i munnen eller utföra analt oralsex på honom. Knut Rygh kräver senare en bild på hennes underliv och frågar om hon klarar att torka sig själv och får till svar att personalen hjälper henne med det. De kommer överens om att hon ska kalla honom för master eller herre och att han ska kalla henne för slav. Tonen hårdnar. Hon berättar om att hon har borderline och självska debeteende och att hon trivs bäst i en master/slyna-relation. Han pratar om avföring som ska smetas ut. Hon anger några regler, däribland inget analsex på grund av dåliga erfarenheter och inget våldtäktsrollspel. Knut Rygh upplyses även om att hon blivit utsatt av sin morfar. Knut Rygh klargör att analsex kommer att ske. Knut Rygh för sedan återkommande urin och avföring i sexuella sammanhang på tal. Målsäganden svarar ”ja master” eller liknande på de flesta meddelandena. Detta är genomgående i hela konversationen. Hon frågar om det finns något stoppord och på det svarar han nej. Sedan säger han att han ska stoppa en dildo i hennes anal. Hon svarar att hon helt ärligt faktiskt inte vill det på grund av våldtäkten hon tidigare berättat om. Han accepterar inte det. Han får information om inkontinensskydd. Han skriver att hon ska förbereda sig på dildo i anus och att hon ska göra som tillsagd. Sedan är det väldigt mycket tal om att han vill bli slickad i rumpan. Hon svarar inledningsvis att hon är tveksam. Hon nämner personal på boendet och att ta sin nattmedicin. En första planerad träff blir inställd och hon hänvisar till att hon fått en förmodad blodpropp. Han tvivlar på sanningshalten i det och uttrycker besvikelse. Hon skriver att det blev för mycket och att hon vill börja som vän och att hon blev illa till mods av pratet om avföring. Knut Rygh lovar att tvätta sig innan. Dialogen fortsätter sedan ungefär som innan. Knut Rygh får information om att hon väger 179,6 kg. Han kräver total underkastelse och utlovar käftsmällar om hon inte lyder. Hon uttrycker oro över att bli skadad. Han får

information om att hon ska på möte med socialtjänsten och sin kontaktperson. Han frågar henne ett par gånger om hon brukat narkotika och får nekande svar. Hon berättar om sin säng från hjälpmedelscentralen. Han pratar mycket om urin och avföring samt smärta i sexuella sammanhang. Svaren från målsäganden blir oftast ”ja master”. När hon svarar fel utlovar han ytterligare käftsmällar, vilket hon uttrycker oro för. Han frågar om hon slickat fötter och får till svar att hon har fotfobi varpå han förklarar att hennes plikt är att behaga. Hon förklarar att hon svarar fel på grund av medicin som verkar. Han förklarar att ytterligare käftsmällar är att vänta, hon uttrycker oro över det. Det kommer på tal att hon ska penetrera honom med en dildo. Hon skriver att hon ångrar sig beträffande att ge oralt analsex och får då välja mellan det och sju käftsmällar – hon väljer det senare. Han berättar om en annan kvinna som gjorde samma val, men som ångrade sig efter första smällen. Hon ber om tillstånd att åka med personalen på boendet för att kolla på när hennes kontaktperson tävlar i hästhoppning. Senare skriver han att han kommer att hänga klämmor i hennes bröst och ta fotografier och att det kommer att göra ont – hon svarar att hon är lite rädd. Dagen innan träffen instruerar han henne att skriva ner saker som hon ska göra, som ett slags kontrakt. Hon får skriva om när han blir nöjd. De kommer överens om att han ska kalla henne olika nedsättande tillmälen.

Träffen som åtalet avser

På morgonen den 20 oktober 2018 hämtade Knut Rygh upp målsäganden vid vårdboendet i bil. De åkte sedan till hennes den lägenhet hon hade i Halmstad. På det av åklagaren förevisade bild- och filmmaterialet har det bland annat kunnat ses hur målsäganden hade sin mun mot Knut Ryghs anus, hur hon stoppar in en dildo i Knut Ryghs anus och senare har en likadan dildo i sin egen mun, hur Knut Rygh har sin penis i hennes mun och urinerar tills hon drabbas av kräkreflexer.

Den muntliga bevisningen

Målsäganden NN12

Det har hållits flera förhör under förundersökningen som spelats in och sedan spelats upp under huvudförhandlingen. Den sammanlagda förhörstiden har uppgått till fem timmar. Vid de senare förhören har NN12 förevisats såväl film- som bildmaterial. Vid huvudförhandlingen har det även hållits kompletterande förhör med henne. Nedan följer en sammanfattning över vad som framkommit under förhören med NN12.

NN12 har berättat att hon vid tidpunkten när hon kom i kontakt med Knut Rygh inte mådde så bra. Hon vägde väldigt mycket och var självdestruktiv. Hon saknade självförtroende och självkänsla. Hon har berättat att hon tog chansen så fort hon fick uppmärksamhet av en kille. Hennes självdestruktiva sida gjorde att hon kom i kontakt med fel människor. Hon har berättat att hon brukade använda sex i syfte att skada sig själv och att hon sökt efter dominanta män med anledning av det. På ett sätt fick Knut Rygh henne att känna sig trygg men ändå inte. Hon har vidare berättat att hon mådde dåligt och hade ont i hela kroppen efter händelsen. Dagen efter händelsen under en promenad berättade hon allt för sin kontaktperson Therese Olofsson. Hon försökte lägga allt bakom sig och valde att inte anmäla Knut Rygh eftersom hon på grund av sin borderlinediagnos inte blivit trodd av polisen när hon gjort tidigare anmälningar. När polisen från Örebro kontaktade henne i februari 2024 ”fuckades” hennes liv ihop något fruktansvärt. Hon har berättat om att hon lagts in på psykiatriska öppen- och slutenvården och att hon försökt avsluta sitt liv.

Närmare om händelsen den 20 oktober 2018 har NN12 berättat att Knut Rygh hämtade henne med bil utanför hennes vårdboende, att färden gick till hennes lägenhet i Halmstad och att hon hade med sig en mugg med kiss eftersom Knut Rygh hade bestämt så. Tanken var att hon skulle dricka kisset. Om vad som utspelades sig i lägenheten har hon berättat att Knut Rygh tvingade henne att slicka

honom i rumpan, att stoppa sina fingrar och analpluggar i hans anal och därefter slicka av dem, att han stoppade ned sin snopp i hennes hals och höll kvar så att hon inte fick luft, och att han stoppade ned en dildo i hennes hals och i hennes underliv. Dildon i underlivet gjorde fruktansvärt ont och hennes urin var lite rödfärgat efteråt. Efter att hon och Knut Rygh ätit lunch på en pizzeria var hon tvungen att suga av honom igen. Det var då han kissade henne i munnen och hon kräktes, gled ned från sängen, kissade på sig och fick krämpor. Hon gick tillbaka till lägenheten med Knut Rygh eftersom han hade tagit hennes mobiltelefon och lägenhetsnycklar. Det blev även så eftersom hon var så fysiskt och psykiskt nedbruten att hon liksom bara följde med. Hon kunde inte ta sig någonstans eller låsa in sig i lägenheten. Hon har berättat att hon vid flera tillfällen i lägenheten sagt nej till det som skedde och att hon vid något tillfälle sa att hon ville åka hem. Hon gav inte sitt samtycke till något av det som skedde i lägenheten. Hon var rädd att Knut Rygh skulle slå henne.

NN12 har generellt haft svårt att minnas när hon fått frågor om den SMS-konversation som förevarit mellan henne och Knut Rygh. Hon har emellertid berättat att hon tog första kontakten och att hennes tanke var att söka ett förhållande. Hon har berättat att hon till en början lockades av kontakten med Knut Rygh och att det fanns en överenskommelse om att Knut Rygh skulle vara dominant och hon undergiven. Hon har skrivit med Knut Rygh om; ”*keiss*”, ”*bajs*”, ”*att bli bunden*”, ”*att bli pissad på*”, och ”*att slicka masters rövhål*”. Hon har även skrivit; ”*att hon vill lära sig ta masters keiss i munnen*”. Hon har förklarat att hon skrivit så antingen på grund av att hon trodde att det var vad Knut Rygh ville höra, att imponera på honom eller för att konversationen hade ”spårat ut”. Det var aldrig någonting hon ville göra. Den lapp hon skrivit och skickat bild på i chatten tvingade Knut Rygh henne att skriva och hon skrev om den tills Knut Rygh blev nöjd. Eftersom Knut Rygh ville att hon skulle ta bilder på blåmärkena på bröstet gjorde hon så och skickade bilderna till Knut Rygh. Hon har vidare berättat att hennes självdestruktiva sida gjorde att hon efter händelsen fortsatte ha kontakt med Knut Rygh. Hon var också rädd eftersom Knut Rygh nu visste vart hon bodde någonstans. På Knut Ryghs fråga om bajs så svarade hon; ”*kan vi inte vänta med det,*

master? Träffas mer och fortsätta med kisset, master?'. Det var ett sätt att skydda sig själv. Hon bad Knut Rygh köpa cigaretter till henne och även hämta upp henne efter en resa till Tyskland eftersom hon ville vara honom till lags.

Om sina tidigare BDSM-kontakter har NN12 berättat att hon träffat ett sambopar och att den relationen utvecklades till vänskap, att hon därutöver haft träffar med fyra till fem personer och att hon även haft andra kontakter som inte lett till träffar. Hon har i dessa sammanhang varit undergiven. Hon har varit inne på hemsidan Darkside som är en mötesplats för BDSM, och Bodycontact som är en sexsida. Det kan vara så att hon hade sexleksaker i sin lägenhet i Halmstad.

Knut Rygh

NN12 kontaktade honom. Det var inte på någon sexsida. Han sökte en relation. Ganska snabbt kom konversationen in på sex och BDSM. NN12 hade en snuskig fantasi och berättade för honom om en dröm att ligga på golvet medan fem till sex män kissade och bajsade på henne. Det skrevs mycket mellan honom och NN12. De pratade även mycket i telefon. Det som skrevs var ett rollspel. Muggen med kiss var också en del i rollspelet. Redan från början skrev NN12 att hon sökte en dominant man. Han var en dominant man. Han frågade NN12 om hon förstod att det var en sexuell lek. Han sa till NN12 att han aldrig kommer bajs på- eller slå henne. Vid något tillfälle berättade NN12 att hon hade borderline. Han läste på om borderline.

När han träffade NN12 såg han inga tecken på att NN12 hade någon diagnos. Han visste om att NN12 bodde på vårdboende för att få hjälp med sina ätstörningar. Han uppfattade inga psykiska problem hos NN12. Han lämnade sin väska med sexleksaker i bilen. De sexleksaker som användes i lägenheten var NN12:s. Sexleksaker låg i lägenheten. Lägenheten var mycket ostädad och det låg gammal mat framme. Det luktade otäckt. Sängen var en vårdsäng. Inget sexuellt hände innan lunch. Efter lunch tvättade NN12 hans hår, penis, rumpa och tå. NN12 stoppade även en tablett i munnen på honom. Det var inte Viagra utan måste varit någon

blandning av Ecstasy och Kokain. NN12 sa till honom att han nu skulle få den optimala orgasmen. Medan han satte sig i sängen ringde dörrklockan. NN12 fick besök av en kvinna. Kvinnan och NN12 pratade i några minuter. NN12 hade dessförinnan pratat med en annan person genom fönstret till lägenheten och även med ytterligare en kvinna på vägen tillbaka till lägenheten. När kvinnan lämnade lägenheten började det sexuella.

NN12 gav honom oralsex, analt oralsex, onanerade åt honom, penetrerade hans anal med fingrar och med en röd dildo, och han kissade en mindre mängd i hennes mun. Allt skedde med samtycke från NN12. NN12 kräktes aldrig och han hade inte sina händer på hennes huvud. Han tryckte inte mot henne. Han tog ut penisen ur NN12:s mun när NN12 klappade honom på sidan, som de hade kommit överens om. Det syns på filmen. Han penetrerade aldrig NN12:s underliv med en dildo. NN12 hade byxor på sig hela tiden eftersom hon hade infekterade sår på benet. NN12 slickade inte på den dildon som varit i hans anal. NN12 hade två likadana dildos och det var den andra dildon som NN12 slickade på. NN12 ville bli kallad för gris och det var en del av rollspelet. Han brukade inget våld mot NN12. Märkena på NN12:s bröst måste NN12 åsamkat själv. Han misstänker att NN12 slog sig själv inne på toaletten. Att han hörs säga; ”*sluta inte då klappar jag till dig*”, låter aggressivt. Det beror på tabletten NN12 gav honom. Men de var även överens om rollfördelningen. Han kommer inte ihåg att en kamera användes. Mobiltelefonen låg bredvid honom i sängen. NN12 tog bilder på honom. NN12 var glad efteråt. Efter händelsen hade han fortsatt kontakt med NN12. Han uppfattade att NN12 ville ha mer kontakt efter händelsen. Han drog sig ur kontakten när personalen ville lägga sig i hans privatliv.

Therese Olofsson

Vid tiden för händelsen arbetade hon på NN12:s avdelning på vårdboendet och var även NN12:s kontaktperson. Vårdboendet var en SoL-placering och på NN12:s avdelning skulle brukaren klara sig själv men få stöd i sina beslut och hjälp med planering. Borderline stämmer inte så jättebra in på NN12. NN12 har ett

självskadebeteende. NN12 har skurit sig och försökt tagit sitt liv med tabletter. Ett tecken på NN12:s Borderlinediagnos är att NN12 kan spela ut personalen mot varandra för att få fördelar. NN12 är lätt att övertala och påverka. NN12 tänker i efterhand på konsekvenserna av sitt agerande.

Hon såg att en man hämtade NN12 med bil på vårdboendet. I tiden efteråt kom NN12 till henne och visade ett kuvert för henne. I kuverten låg två packet cigaretter och en lapp med texten; ”*till min slyna från Knut*”. En tid efter att hon visats kuverten berättade NN12 under en promenad att mannen som hämtade henne hade kissat henne i munnen, spottat och slagit henne i ansiktet med handflatan, om hon inte gjorde som han ville. Hon sa till NN12 att det inte varit något normalt beteende och uppmanade henne att avsluta kontakten. NN12 upplevdes låg. De diskuterade såvitt hon kunnat minnas inte att göra en polisanmälan. När utredningen startade har hon sett ett försämrat mående hos NN12. NN12 har blivit inlagd på psykiatri.

Anette Lundstedt

Sedan 2021 är hon NN12:s förvaltare. NN12 hade förvaltare även tidigare. NN12 hade inte klarat sig själv. Hon vet om att NN12 har Borderline, ett självskadebeteende, varit självmordsbenägen och använt sex i syfte att skada sig själv och för att få som hon vill. Ibland talar NN12 inte hela sanningen. NN12 har inte berättat för henne om händelsen den 20 oktober 2018.

Tingsrättens bedömning

Målsägandens berättelse framstår i huvudsak som trovärdig, även om den inte lever upp till alla de krav som ställts upp i praxis för en alltigenom trovärdig utsaga. Hon har av förklarliga skäl, men tanke på tiden som gått sedan händelsen, haft svårt att minnas vissa detaljer. Vissa saker har hon kommit ihåg fel. Knut Rygh har berättat detaljerat om sin syn på saken. I många avseenden har deras berättelse överensstämt. Vissa detaljer har de haft olika syn på. Tingsrätten finner efter en värdering av bådas berättelser att det inte är visat att Knut Rygh tagit hennes telefon

och nycklar ifrån henne. Detta har i och för sig inte utgjort ett moment i gärningsbeskrivningen. På en inspelning har Knut Rygh hörts hota med att klappa till henne. Målsäganden har berättat att hon gjorde saker hon inte ville av rädsla för att bli slagen. Hon har även berättat att Knut Rygh faktiskt utdelade en örfil som gjorde ont. Hon har vidare berättat på ett trovärdigt sätt om den vaginala penetrationen med dildo och hur det gjorde ont och hur hon efteråt misstänkt blod i urinen. Tingsrätten lägger hennes uppgifter i denna del till grund för bedömningen. Det har inte gått att se att Knut Rygh höll fast målsägandens huvud samtidigt som han urinerade henne i munnen. Målsägandens minnesbilder därom kan ha påverkats av tiden. Knut Ryghs påstående om att han blev drogad framstår som påhittad, särskilt mot bakgrund av att målsäganden innan tydligt tagit avstånd från narkotika flera gånger i deras SMS-konversation. Vidare tror inte tingsrätten på Knut Ryghs påstående om att målsäganden slagit på sina egna bröst och därigenom orsakat blåmärkena. Hon har, innan hon konfronterades med något material, spontant berättat om att han hade klämmor med sig som han använde på henne. Tingsrätten utgår från att det har förhållit sig på det sätt som målsäganden berättat om detta. Att målsäganden skulle ha varit drivande till de sexuella aktiviteterna framstår utifrån vad hon själv berättat och i ljuset av SMS-konversationens karaktär som så osannolikt att tingsrätten utesluter detta som möjligt.

I likhet med det föregående åtalet grundas även detta åtal huvudsakligen på påståendet att Knut Rygh otillbörligt utnyttjat att målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation. Om det har varit på det sättet kan hon inte ha ansetts deltagit frivilligt. Det krävs, som framgått tidigare, inte att hon helt saknat möjligheter att freda sig, utan det räcker med att dessa varit klart begränsade. Det som bedöms är situationen i lägenheten den 20 oktober 2018. Klart är att målsäganden och Knut Rygh stämde träff i syfte att ha sex och att de på förhand hade diskuterat vad som skulle ske. Det bör påminnas här om att man inte på förhand kan samtycka till sex. Det avgörande är om frivilligheten föreligger när handlingen företas. Det förhållandet att en person i förväg har sagt att han eller hon vill delta i en sexuell handling innebär inte att en senare genomförd sexuell handling ska anses som

frivillig. Det frivilliga deltagandet måste föreligga under hela den sexuella handlingen och samtycket kan när som helst ändras. (Se 2017/18: 177 s. 79).

Utredningen beträffande målsägandens personliga utveckling, sjukdom och psykiska sjukdom har varit omfattande. Tingsrätten gör bedömningen att hon på grund av sin mycket svåra, komplexa och långvariga problematik ständigt under den i åtalet aktuella tiden ständigt befann sig i en *särskilt utsatt situation* med klart begränsade möjligheter att freda sin sexualitet och undgå övergrepp. Det som ledde fram till händelserna i lägenheten har också till yttermera visso förstärkt den bilden. Det är inte så att hon aldrig kan samtycka till sex. Hon har rätt till ett sexualliv och rätt att träffa män för att ha BDSM-sex om det är det hon önskar. Det krävs dock att det sker på rätt sätt så att hon inte blir otillbörligt utnyttjad. BDSM-sex rör sig inte sällan i ett gränsland och det är viktigt att de inblandade är överens om och lyhörda inför varandras gränser. Den som ger sig in i BDSM-aktiviteter utan att ett på förhand bestämt stoppord utsätter sig, av naturliga skäl, för risken att överskrida den andras samtycke och utsätta denna för ett övergrepp och därmed begå brott. Det ligger i alla inblandades, och samhällets, intresse att så inte sker.

När Knut Rygh träffade målsägande hade han inte samma djupgående insikt i hennes problematik som tingsrätten har fått. Däremot visste han att hon bodde på ett vårdboende med personal dygnet runt, att hon medicinerades, att hon hade borderline och självskadebeteende, att hon hade en kontaktperson och tät kontakt med socialtjänsten, att hon hade utsatts för våldtäkter tidigare, att hon även hade somatiska besvär i framför allt form av extrem övervikt som krävde vård för att hon skulle klara enkla saker i den dagliga livsföringen. När han träffade henne förstod han att hon hade någon slags boendestödjure. Lägenheten har han beskrivit som miserabel med smuts, stank och gammal dålig mat. Det fanns en vårdsäng.

Det är med dessa ingångsvärden han inleder de minst sagt extrema sexuella aktiviteterna med målsäganden.

Där många hade hört varningsklockor ringa och sett en skör person som förtjänar att behandlas med särskild hänsyn, var Knut Ryghs tidiga reaktion ”varför kunde jag inte ha hittat dig för längesen”. Den inställningen höll han sedan fast vid när han tog de sexuella rollspelslekarna till högre nivåer. Under deras intensiva konversation dagarna innan träffen har han tydligt pressat gränserna och bearbetat henne, vilket gett resultat. Emellanåt har hon uttryckt skepsis, men sedan blivit mer följsam allteftersom han pressat på. Hon har själv beskrivit det som att hon blev insyltad i det och att hennes dåliga självkänsla gjorde att hon uppskattade all uppmärksamhet, även sådan som var dålig för henne, och att hon svarade som hon trodde han förväntade sig. Särskilt graverande för honom är att han i konversationen inte visar någon respekt för hennes vilja, även beträffande sådant som uppenbarligen sägs utanför rollspelet. Hon frågar om det finns ett stoppord – han svarar att det finns det inte. Det visar på en likgiltighet inför risken för att utsätta henne för sexuella handlingar mot hennes vilja. Hon förklarar varför hon inte vill ha analsex – han svarar att det kommer att ske ändå. En sund och anständig reaktion hade varit att ta hennes erfarenheter av våldtäkt och övergrepp i barndomen på allvar.

Det står klart att Knut Rygh har utnyttjat målsägandens utsatthet och svåra problematik för att skapa situationen. Att de kommit överens på förhand att vissa sexuella handlingar skulle ske saknar betydelse. Han har varit tvungen att löpande försäkra sig om att hon faktiskt deltog frivilligt. Som redan nämnts har han inte visat något nämnvärt intresse av det. Hennes utsatthet och situation i övrigt, när de befann sig i lägenheten, har helt klart varit en förutsättning för att gärningarna skulle kunna äga rum. Han har haft många chanser att tänka sig för. Förklaringen till att han trots det som han kände till om målsäganden ändå genomförde de grova sexuella handlingarna med henne måste vara att han aktivt utnyttjat henne. Tingsrätten kommer alltså sammantaget fram till att han *otillbörligt utnyttjat* att målsäganden befann sig i en särskilt utsatt situation.

Målsäganden har lämnat rimliga förklaringar till varför hon åkte med Knut Rygh, till varför hon fortsatte ha kontakt med honom en tid efter och till varför hon inte gjorde någon polisanmälan.

Gärningsbeskrivningen är styrkt i dess helhet. Gärningen har innehållit hot och våld och kränkande inslag som att urinera målsäganden i munnen och dokumentera det på film. Det är inte så att det aldrig går att samtycka till det, men målsäganden har i det här fallet inte samtyckt. Målsäganden har orsakats smärta och stora blåmärken på bröstet. Agerandet har varit mycket hänsynslöst. Brottet är att bedöma som grovt.

5.4 Straffvärde och påföljd

Straffet för grov våldtäkt är fängelse i lägst fem och högst tio år. Straffskalan var samma även vid tiden för brottet i åtalspunkten 2. Knut Rygh döms för tre grova våldtäkter, sex våldtäkter av den s.k. normalgraden och två sexuella övergrepp. När domstolen dömer för flera brott ska ett samlat straffvärde bestämmas enligt den s.k. asperationsprincipen. Detta sker normalt genom kvotdelar av de mindre allvarliga brotten i fallande skala läggs till straffvärdet för det allvarligaste brottet som den tilltalade döms för. Någon matematisk exakthet eftersträvas inte. När två brott har ett mycket nära samband finns det ofta anledning att låta asperationsprincipen få ett särskilt stort genomslag. Slutresultatet ska vara rimligt. Tingsrätten bedömer att det samlade straffvärdet uppgår till fängelse i åtta år. Vid den bedömningen har tingsrätten utgått från att de grova våldtäkterna har straffvärden som inte överstiger straffminimum och har låtit asperationsprincipen få ordentligt genomslag. Knut Rygh har suttit häktad med restriktioner i drygt sju månader. Det finns därför anledning att göra avdrag från straffvärdet med en månad (se NJA 2015 s. 769). I övrigt finns det inga andra omständigheter som påverkar bedömningen. Någon annan påföljd än fängelse är inte möjlig.

Häktning

Knut Rygh döms för allvarlig brottslighet till ett långt fängelsestraff. Det krävs att det ska vara uppenbart att skäl till häktning saknas för att han inte ska avbida domens lagkraftvinnande i häkte. Tingsrätten anser att brottslighetens karaktär medför att det inte är uppenbart att det saknas risk för återfall i brott och med tanke på fängelsestraffets längd är det inte heller uppenbart att det saknas risk för att han undandrar sig verkställighet. Knut Rygh ska därför kvarbli i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot honom.

5.5 Skadestånd

NN1:s skadeståndsyrkande

Genom gärningarna i åtalspunkterna 1 som Knut Rygh döms för har han utsatt målsäganden NN1 för allvarliga kränkningar som berättigar till skadestånd. När en domstol ska bestämma kränkingsersättning för upprepade brottsliga handlingar som har samband med varandra är det den samlade kränkning som den skadelidande typiskt sett drabbas av genom angreppen som är avgörande – ersättning bestäms inte för varje brott för sig (se NJA 2018 s. 1083). Brotten mot NN1 har skett inom loppet av femton dagar. Merparten av dem och de värsta har begåtts under samma helgvistelse i stugan i Uskavi. Gärningarna har således ett förhållandevis nära samband, vilket ska beaktas vid bedömningen av vad som utgör ett samlat skäligt belopp i kränkingsersättning. Enligt praxis uppgår kränkingsersättningen vid en grov våldtäkt som utgångspunkt till 300 000 kr. Knut Rygh döms för två grova våldtäkter, sex våldtäkter av normalgraden och två sexuella övergrepp mot målsäganden. Vid en samlad bedömning finner tingsrätten att skälig kränkingsersättning uppgår till 600 000 kr. Yrkad ersättning för sveda och värk är i enlighet med i praxis fast etablerad schablon vid våldtäktsbrott. Detta skadestånd ska också utgå. På beloppen löper ränta från dagen för brotten till dess betalning sker.

NN12:s skadeståndsyrkande

Genom gärningen i åtalspunkten 2, som Knut Rygh döms för, har målsäganden utsatts för en allvarlig kränkning som berättigar till skadestånd. 2018 var nivåerna för kränkingsersättning generellt hälften så låga som de var 2023. Ett belopp om 150 000 kr utgör skälig kränkingsersättning enligt den praxis som rådde vid tiden för gärningen. Knut Rygh ska betala det och yrkad ersättning för sveda och värk. På beloppen löper ränta från dagen för brotten till dess betalning sker.

5.6 Övriga frågor

Förverkanden

Beslagtagna mobiltelefoner, kameror och väskan med sexleksaker har alla använts som hjälpmedel vid brott och ska förverkas enligt 36 kap. 2 § brottsbalken. Även beslagtagna bilder är sådana att de ska förverkas, dessa enligt 3 § 1.

Ersättning till försvarare och målsägandebiträden

Tommy Nilsson har begärt ersättning för arbete i 221,85 timmar. Huvudförhandlingen har pågått i sju dagar. Sedan Knut Rygh frihetsberövades den 20 november 2023 har det hållits tolv häktningsförhandlingar. Misstankarna har gällt allvarlig brottslighet och utredningen har varit omfattande. Mot den bakgrunden finner tingsrätten att de kontakter som försvararen haft med Knut Rygh och anhöriga har varit skäliga. Möjligtvis har advokaten lagt väl mycket tid i anslutning till omhäktningförhandlingarna, men detta påverkar inte tingsrättens syn på att det totala ersättningsanspråket ändå är skäligt. Tommy Nilsson ska tillerkännas begärd ersättning.

Bahar Shivan Khalaf har begärt ersättning för 88 timmars arbete. Hon har närvarat vid huvudförhandlingen fram till förmiddagen dag 5. Av den nedlagda arbetstiden har 27 timmar lagts på genomgång av förundersökningsprotokoll och 8 timmar på

egna förberedelser inför huvudförhandling. En stor del av förundersökningsmaterialet har utgjorts av dialogutskrifter från förhören med målsäganden som hon närvarat vid. Förhören har också spelats upp vid huvudförhandlingen. Mot denna bakgrund anser tingsrätten att det inte varit påkallat att lägga så stor tid på genomgång av förundersökningen. Bahar Shivan Khalaf får anses skäligen tillgodosedd med ersättning för 70 timmars arbete. Övriga ersättningsposter har tingsrätten inga synpunkter på.

Lars Tindberg har begärt ersättning för 57,75 timmars arbete. Den begärda ersättningen framstår som skälig. Tingsrätten har inga synpunkter på någon del i anspråket.

Försvaren och målsägandebiträderna tillerkännas ersättning av allmänna medel. Kostnaden ska, med hänsyn till att Knut Rygh döms till ett långt fängelsestraff, stanna på staten.

Sekretess

Det finns skäl att förordna om sekretess på sätt som anges i domslutet.

6 RÄTTEN

Tf. rådmannen Martin Starsmark samt nämndemännen Bror Israelsson, Louise Ornell och Ulrika Pettersson

Rätten är enig.

Digitalt signerad av tf. rådmannen Martin Starsmark

7 ÖVERKLAGANDEINFORMATION

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Örebro tingsrätt senast **den 26 juli 2024**. Överklagandet ska vara skriftligt. Örebro tingsrätt skickar det vidare till Göta hovrätt.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Örebro tingsrätt och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Örebro tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Örebro tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Göta hovrätt.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Göta hovrätt skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Göta hovrätt tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall:

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.

2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Örebro tingsrätt eller Göta hovrätt om du har frågor.